《藏文拼音教材》

——配合佛學術語

林崇安編著

佛法教材系列 U8

財團法人內觀教育基金會出版

佛法教材系列 U8

自序

回憶西元 1975 年 11 月起有緣從君庇亟美喇嘛（歐陽無畏教授，1913 - 1991）處，從藏文的拼音開始學習藏文，而後是藏文的文法，接著進入《因明啟蒙》、《宗義》、《現觀莊嚴論金鬘疏》、《入中論善顯密意疏》、《釋量論》等格魯派要典，前後共十六年，受益實深。

西元 1993 年十月，為便於漢地的藏學教學，覺得需要編一本合乎科學，由淺而深的藏文拼音教材，並能結合佛法的術語，使學佛者很快可以學會拼音，進而閱讀佛典，因而編出《藏文拼音教材》一書，由諦聽文化公司於 1994 年出版流通，並由諦聽文化聘請西藏的格西錄音。

最近網路的教學日漸通行，因而在王厚華同學的協助下，將此教材一方面更新為電子新版，一方面調整書中的附錄，將《心經》增為藏漢對照，另外附上《百法明門論》的[漢藏梵英]的術語，便於大眾的練習。

願正法久住！

林崇安 2008.07

於桃園縣[中壢市]內觀教育基金會

【藏文拼音的錄音帶教材，請向諦聽文化公司洽購】

說明

1. 本教材依據藏文拼音的難易程度來安排，共有五章。
2. 藏文每一音節，最多由七部分所組成：字根、音符、後音、再後音、前音、字頭及字足。最複雜的字，舉例如下：

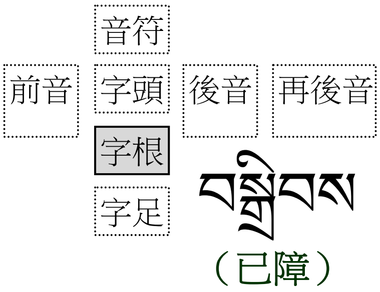

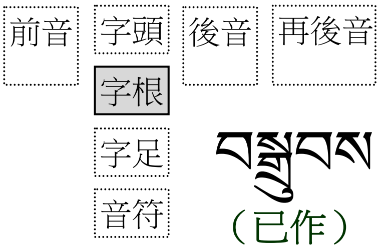

3. 本教材的前三章以「字根」結合音符、後音(再後音) 及前音，綜合出七種不同的拼音形式。
4. 第四章以「字頭＋字根」結合音符等，綜合出八種不同的拼音形式。
5. 第五章以「字根＋字足」及「字頭＋字根＋字足」為核心，結合音符等，亦各得出八種不同的拼音形式。
6. 本教材有系統地分析以上三十一種拼音形式。傳統的拼音，不超出此範圍。本教材為一學期之教材。
7. 為便於講解及學習，大部分的拼音都配上羅馬字母的對音。
8. 文末附有藏文書寫的筆順，羅馬及英文字母的對音，以及梵文的藏文對照字，以供參考。
9. 本教材的練習，以佛學常用術語為主，並由淺而深來編寫，重要的虛字也一併列入。最後並附上藏文的《心經》、《無我之分類》，和《百法明門論》的[漢藏梵英]的佛學術語，以供練習。

目錄

第一章 藏文字根及音符……………………………………01
第二章 藏文後音及再後音…………………………………09
第三章 藏文前音……………………………………………17
第四章 藏文字頭……………………………………………24
第五章 藏文字足……………………………………………30

附錄一 藏字之筆順…………………………………………41
附錄二 藏字之羅馬對音……………………………………42
附錄三 梵字與藏字對照表…………………………………43
附錄四 藏文心經……………………………………………44
附錄五 無我之分類…………………………………………48
附錄六 《百法明門論》[漢藏梵英]佛學術語 ……………58

第一章 藏文字根及音符

一、三十字母

(1)	ཀ ka	ཁ kha	ག ga	ང nga
(2)	ཅ ca	ཆ cha	ཇ ja	ཉ nya
(3)	ཏ ta	ཐ tha	ད da	ན na
(4)	པ pa	ཕ pha	བ ba	མ ma
(5)	ཙ tsa	ཚ tsha	ཛ dza	ཝ wa
(6)	ཞ zha	ཟ za	འ 'a	ཡ ya
(7)	ར ra	ལ la	ཤ sha	ས sa
(8)	ཧ ha	ཨ a		

【說明】

1. 藏文有三十個字母，每四個一組，故為「七組半」。

2. 第一組（ka, kha, ga, nga）為舌根音；
第二組（ca, cha, ja, nya）為舌面音；
第三組（ta, tha, da, na）為舌尖音；
第四組（pa, pha, ba, ma）為雙唇音；
以上依口腔的部位由內往外排列，甚合科學。

第五組的前三個（tsa, tsha, dza）是舌尖齒槽音。

3. 前四組的第一個字母（ka, ca, ta, pa）是清音；
前四組的第二個字母（kha , cha, tha, pha）是清音送氣；
前四組的第三個字母（ga, ja, da, ba）是濁音；
前四組的第四個字母（nga, nya, na, ma）是鼻音；
第五組的前三個音也是依據這一原則來安排，甚有條理。

4. 藏文字典的排列，即依據三十字母的順序來安排。每個字的基本部分，稱作「字根」或「字基」མིང་གཞི། (ming gzhi)。
三十字母皆可當「字根」用。

5. 藏字是單字單音，這一點和漢字相同。「字根」可以配上「音符」、「後音」、「再後音」、「字頭」及「字足」以構成不同的字，但是仍然單字單音。

6. 藏文中，用小點 ཚེག (tsheg) 隔開音節，用豎 ཤད། (shad) 置於句子停頓的地方或置於句尾。

7. 此三十字母發音時，都有母音 a 韻。
單音節的 བ 讀作 ba，但在二個或二個以上的音節時，末音節的 བ 讀作 wa，例如 ཀ་བ། (羅馬字母對音仍作 ka ba，但要讀作 ka wa)。

二、三十字母配四音符

ཀི (ki)	ཀུ (ku)	ཀེ (ke)	ཀོ (ko)
ཁི (khi)	ཁུ (khu)	ཁེ (khe)	ཁོ (kho)
གི (gi)	གུ (gu)	གེ (ge)	གོ (go)
ངི (ngi)	ངུ (ngu)	ངེ (nge)	ངོ (ngo)
ཅི (ci)	ཅུ (cu)	ཅེ (ce)	ཅོ (co)
ཆི (chi)	ཆུ (chu)	ཆེ (che)	ཆོ (cho)
ཇི (ji)	ཇུ (ju)	ཇེ (je)	ཇོ (jo)
ཉི (nyi)	ཉུ (nyu)	ཉེ (nye)	ཉོ (nyo)
ཏི (ti)	ཏུ (tu)	ཏེ (te)	ཏོ (to)
ཐི (thi)	ཐུ (thu)	ཐེ (the)	ཐོ (tho)
དི (di)	དུ (du)	དེ (de)	དོ (do)
ནི (ni)	ནུ (nu)	ནེ (ne)	ནོ (no)
པི (pi)	པུ (pu)	པེ (pe)	པོ (po)
ཕི (phi)	ཕུ (phu)	ཕེ (phe)	ཕོ (pho)
བི (bi)	བུ (bu)	བེ (be)	བོ (bo)
མི (mi)	མུ (mu)	མེ (me)	མོ (mo)
ཙི (tsi)	ཙུ (tsu)	ཙེ (tse)	ཙོ (tso)
ཚི (tshi)	ཚུ (tshu)	ཚེ (tshe)	ཚོ (tsho)
ཛི (dzi)	ཛུ (dzu)	ཛེ (dze)	ཛོ (dzo)
ཝི (wi)	ཝུ (wu)	ཝེ (we)	ཝོ (wo)
ཞི (zhi)	ཞུ (zhu)	ཞེ (zhe)	ཞོ (zho)
ཟི (zi)	ཟུ (zu)	ཟེ (ze)	ཟོ (zo)
འི ('i)	འུ ('u)	འེ ('e)	འོ ('o)
ཡི (yi)	ཡུ (yu)	ཡེ (ye)	ཡོ (yo)
རི (ri)	རུ (ru)	རེ (re)	རོ (ro)
ལི (li)	ལུ (lu)	ལེ (le)	ལོ (lo)
ཤི (shi)	ཤུ (shu)	ཤེ (she)	ཤོ (sho)
སི (si)	སུ (su)	སེ (se)	སོ (so)

ཧི	(hi)	ཧུ	(hu)	ཧེ	(he)	ཧོ	(ho)
ཨི	(i)	ཨུ	(u)	ཨེ	(e)	ཨོ	(o)

【說明】

1. 藏文音符有 i、u、e 及 o 四個，分別寫成 ི ུ ེ ོ ，其名稱分別是：

ི	：	གི་གུ།	(gi gu)；
ུ	：	ཞབས་ཀྱུ།	(zhabs kyu)；
ེ	：	འགྲེང་བུ།	('greng bu)；或稱 འགྲེང་པོ། ('greng po)。
ོ	：	ན་རོ།	(na ro)。

2. 第一、三、四個音符加在字根的最上方，第二個音符則加在字根的最下方。

3. 傳統的拼音方式，以第一組為例，拼讀如下：

ཀི	：	(ka)+(gi gu)	→	ki
ཀུ	：	(ka)+(zhabs kyu)	→	ku
ཀེ	：	(ka)+('greng bu)	→	ke
ཀོ	：	(ka)+(na ro)	→	ko
ཁི	：	(kha)+(gi gu)	→	khi
ཁུ	：	(kha)+(zhabs kyu)	→	khu
ཁེ	：	(kha)+('greng bu)	→	khe
ཁོ	：	(kha)+(na ro)	→	kho
གི	：	(ga)+(gi gu)	→	gi
གུ	：	(ga)+(zhabs kyu)	→	gu
གེ	：	(ga)+('greng bu)	→	ge
གོ	：	(ga)+(na ro)	→	go
ངི	：	(nga)+(gi gu)	→	ngi
ངུ	：	(nga)+(zhabs kyu)	→	ngu

ངེ	：	(nga)+('greng bu)	→	nge
ངོ	：	(nga)+(na ro)	→	ngo

4. 兩個以上的音節的末音節為 བོ 時，讀作 wo。

例如 རི་བོ། (羅馬字母對音為 ri bo，但要讀作 ri wo)。

又後一音節若為 འི་འུ་འེ་འོ，要與其前一音節合併成一音節，例如：

ག	+	འུ	→	གའུ	(盒)
ga		'u		ga'u	
ང	+	འོ	→	ངའོ	(我啊)
nga		'o		nga'o	
ཟ	+	འོ	→	ཟའོ	(食啊)
za		'o		za'o	

綜合練習一

1.	ངོ་ཚ།	ngo tsha	慚
2.	ཆུ།	chu	水
3.	དུ་བ།	du ba	煙 (讀作 du wa)
4.	མེ།	me	火
5.	ཚ་བ།	tsha ba	辛味 (讀作 tsha wa)
6.	ཡི་གེ།	yi ge	文字
7.	ལེ་ལོ།	le lo	懈怠
8.	ས།	sa	地

綜合練習二

1.	སུ།	su	(虛字)於、向、為了。(名詞)誰。
2.	རུ།	ru	(虛字)於、為了。(名詞)軍隊，放牛者。
3.	ཏུ།	tu	(虛字)於、為了。
4.	དུ།	du	(虛字)於、為了。
5.	ན།	na	(虛字)於、若。
6.	ར།	ra	(虛字)於、向、為了，當作後音 r，要與前一音節結合(見第二章)。 (名詞)山羊。
7.	ལ།		(虛字)於、向、為了。(名詞)山。
	以上七個虛字，合稱「七邏聲」		

8.	གོ	ངོ	དོ	ནོ	བོ	མོ	ཞོ	རོ	ལོ	སོ	為句尾之十個完結詞
	go	ngo	do	no	bo	mo	zho	ro	lo	so	

綜合練習三

1.	གི།	gi	(虛字) 的、之。
2.	ཡི།	yi	(虛字) 的、之。

3.	འི།	'i	(虛字) 的、之。但要與前一音節結合在一起。
4.	ང་ཡི་བ།	nga yi ba	我所
5.	ངའི་བ།	nga'i ba	我所
6.	སུའི་ཆོ་ག།	su'i cho ga	誰的儀軌
7.	ང་ཚོའི་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ།	nga tsho'i kha na ma tho ba	我們的罪

綜合練習四

1	ཀ་ནི་ཀ།	ka ni ka	(梵語對音)迦膩色迦王
2	ཀ་བ།	ka ba	柱子
3	ཁོ་ན་རེ།	kho na re	彼人說
4	གུ་རུ།	gu ru	(梵語對音)古魯，上師。
5	གོ་ཆ།	go cha	鎧甲
6	ངོ་བོ།	ngo bo	體性
7	ཅ་ཅོ།	ca co	卒暴音
8	ཅེའོ།	ce'o	作如是說
9	ཆ།	cha	部分，雙
10	ཆུ་བོ།	chu bo	暴流、河流
11	ཇོ་བོ།	jo bo	尊長
12	ཉི་མ།	nyi ma	太陽
13	ཉི་ཤུ་པ།	nyi shu pa	二十頌
14	ཏེ།	te	(虛字) (帶餘)謂
15	ཐ་མ།	tha ma	最後
16	ཐོ་བ།	tho ba	錘
17	དེ།	de	(虛字)彼
18	ནི།	ni	(虛字)者
19	པོ་ཏ་ལ།	po ta la	(梵語對音)普陀落山(持舟山)
20	ཕོ་ཉ།	pho nya	使者
21	བུ་ག།	bu ga	孔洞

22	མ་མོ།	ma mo	本母；鄔摩天女
23	མི།	mi	人；不
24	མུ།	mu	邊際
25	ཙ་ན།	tsa na	當時
26	ཚེ།	tshe	時；壽
27	ཞི་བ།	zhi ba	靜
28	འོ་ན།	'o na	然則
29	ཡོ་ག།	yo ga	(梵語對音)瑜珈
30	རེ་བ།	re ba	希求
31	རོ།	ro	味
32	ཤ་པ།	sha pa	沉香樹
33	སོ་སོ་བ།	so so ba	各別
34	སོ་མ།	so ma	新
35	ཧེ་རུ་ཀ།	he ru ka	(梵語對音)兮魯迦，忿怒尊
36	ཨ་ཏི་ཤ།	a ti sha	(梵語對音)阿底峽
37	ཨ་ཤོ་ཀ།	a sho ka	(梵語對音)阿育王
38	ཨེ་མ་ཧོ།	e ma ho	(梵語對音)希有
39	ཞེ་ན།	zhe na	如是問云

第二章 藏文後音及再後音

一、十個後音（རྗེས་འཇུག། rjes 'jug)

1.	[字根等]	+	ག། (g)
2.	[字根等]	+	ང། (ng)
3.	[字根等]	+	ད། (d)
4.	[字根等]	+	ན། (n)
5.	[字根等]	+	བ། (b)
6.	[字根等]	+	མ། (m)
7.	[字根等]	+	འ། (')
8.	[字根等]	+	ར། (r)
9.	[字根等]	+	ལ། (l)
10.	[字根等]	+	ས། (s)

【說明】

[字根等] 之母音，結合「後音」的子音，仍維持單字單音，由下面的例子可明瞭。

二、「字根」配上「後音」

以藏文字母第一組為例：

1.	ཀག་	ཀང་	ཀད་	ཀན་	ཀབ་	ཀམ་	ཀའ་	ཀར་	ཀལ་	ཀས།
	kag	kang	kad	kan	kab	kam	ka'	kar	kal	kas
2.	ཁག་	ཁང་	ཁད་	ཁན་	ཁབ་	ཁམ་	ཁའ་	ཁར་	ཁལ་	ཁས།
	khag	khang	khad	khan	khab	kham	kha'	khar	khal	khas
3.	གག་	གང་	གད་	གན་	གབ་	གམ་	གའ་	གར་	གལ་	གས།
	gag	gang	gad	gan	gab	gam	ga'	gar	gal	gas
4.	ངག་	ངང་	ངད་	ངན་	ངབ་	ངམ་	ངའ་	ངར་	ངལ་	ངས།
	ngag	ngang	ngad	ngan	ngab	ngam	nga'	ngar	ngal	ngas

又如：

1.	ཞག་	ཞང་	ཞད་	ཞན་	ཞབ་	ཞམ་	ཞའ་	ཞར་	ཞལ་	ཞས།
	zhag	zhang	zhad	zhan	zhab	zham	zha'	zhar	zhal	zhas
2.	ཨག་	ཨང་	ཨད་	ཨན་	ཨབ་	ཨམ་	ཨའ་	ཨར་	ཨལ་	ཨས།
	ag	ang	ad	an	ab	am	a'	ar	al	as

【說明】

1. 傳統的拼音方式如下：

ཀག།	：	(ka)+(ga)	→	kag
ཀང།	：	(ka)+(nga)	→	kang
ཀད།	：	(ka)+(da)	→	kad
ཀན།	：	(ka)+(na)	→	kan
ཀབ།	：	(ka)+(ba)	→	kab
ཀམ།	：	(ka)+(ma)	→	kam
ཀའ།	：	(ka)+('a)	→	ka'
ཀར།	：	(ka)+(ra)	→	kar

ཀལ	:	(ka)+(la)	→	kal
ཀས	:	(ka)+(sa)	→	kas

2. 一般而言，後加字為 d, n, l 及 s 時，會使字根的母音 a 配上 e 韻，並將音拉長。

三、「字根」配上「音符」及「後音」

以藏文字母第一字為例：

1.	ཀིག་	ཀིང་	ཀིད་	ཀིན་	ཀིབ་	ཀིམ་	ཀིའ་	ཀིར་	ཀིལ་	ཀིས།
	kig	king	kid	kin	kib	kim	ki'	kir	kil	kis
2.	ཀུག་	ཀུང་	ཀུད་	ཀུན་	ཀུབ་	ཀུམ་	ཀུའ་	ཀུར་	ཀུལ་	ཀུས།
	kug	kung	kud	kun	kub	kum	ku'	kur	kul	kus
3.	ཀེག་	ཀེང་	ཀེད་	ཀེན་	ཀེབ་	ཀེམ་	ཀེའ་	ཀེར་	ཀེལ་	ཀེས།
	keg	keng	ked	ken	keb	kem	ke'	ker	kel	kes
4.	ཀོག་	ཀོང་	ཀོད་	ཀོན་	ཀོབ་	ཀོམ་	ཀོའ་	ཀོར་	ཀོལ་	ཀོས།
	kog	kong	kod	kon	kob	kom	ko'	kor	kol	kos

【說明】

1. 傳統的拼音方式如下：

ཀིག	:	(ka)+(gi gu)	→ (ki),	+(ga)	→ kig
ཀིང	:	(ka)+(gi gu)	→ (ki),	+(nga)	→ king
ཀིད	:	(ka)+(gi gu)	→ (ki),	+(da)	→ kid
ཀིན	:	(ka)+(gi gu)	→ (ki),	+(na)	→ kin
ཀིབ	:	(ka)+(gi gu)	→ (ki),	+(ba)	→ kib
ཀིམ	:	(ka)+(gi gu)	→ (ki),	+(ma)	→ kim
ཀིའ	:	(ka)+(gi gu)	→ (ki),	+('a)	→ ki'

ཀིར	：	(ka)+(gi gu)	→ (ki),	+(ra)	→ kir
ཀིལ	：	(ka)+(gi gu)	→ (ki),	+(la)	→ kil
ཀིས	：	(ka)+(gi gu)	→ (ki),	+(sa)	→ kis
ཀུག	：	(ka)+(zhabs kyu)	→ (ku),	+(ga)	→ kug
ཀུང	：	(ka)+(zhabs kyu)	→ (ku),	+(nga)	→ kung
ཀེག	：	(ka)+('greng bu)	→ (ke),	+(ga)	→ keg
ཀེང	：	(ka)+('greng bu)	→ (ke),	+(nga)	→ keng
ཀོག	：	(ka)+(na ro)	→ (ko),	+(ga)	→ kog
ཀོང	：	(ka)+(na ro)	→ (ko),	+(nga)	→ kong

2. 虛字 - ར་ - ས་ - འང་ - འམ་ 與其前一音節合併的例子：

ཡིན་པ	+	(- ར)	→	ཡིན་པར་	(yin par)
ཡིན་པ	+	(- ས)	→	ཡིན་པས་	(yin pas)
ཡིན་པ	+	(- འང)	→	ཡིན་པའང	(yin pa'ang)
ཡིན་པ	+	(- འམ)	→	ཡིན་པའམ	(yin pa'am)

四、二個再後音 (ཡང་འཇུག yang 'jug)：

「後音」+ ས (s) 及 「後音」+ ད (d)

將[字根等] 配上「後音」及「再後音」，共有如下七種：

1.	[字根等]	+	གས། (gs)
2.	[字根等]	+	ངས། (ngs)
3.	[字根等]	+	བས། (bs)
4.	[字根等]	+	མས། (ms)

5.	[字根等]	+	ནད། (nd)	(今不用)
8.	[字根等]	+	རད། (rd)	(今不用)
9.	[字根等]	+	ལད། (ld)	(今不用)

【說明】

1. 「再後音」有 ས 及 ད 二種，今日只用 ས 一種。故結合「後音」後，只有前列四種用法。

2. 「字根」配上「後音」及「再後音」的拼音方式如下：

ཀགས	:	(ka)+ (ga sa)	→ kags	
ཀངས	:	(ka)+ (nga sa)	→ kangs	
ཀབས	:	(ka)+ (ba sa)	→ kabs	
ཀམས	:	(ka)+ (ma sa)	→ kams	
ཆགས	:	(cha)+ (ga sa)	→ chags	貪；形成
སངས	:	(sa)+ (nga sa)	→ sangs	醒
ཐབས	:	(tha)+ (ba sa)	→ thabs	方便
ཁམས	:	(kha)+ (ma sa)	→ khams	界

3. 「字根」結合「音符」後，再配上「後音」及「再後音」的拼音方式：

ཀིགས :	(ka)+(gi gu)	→(ki),	+ (ga sa)	→ kigs
ཀིངས :	(ka)+(gi gu)	→(ki),	+ (nga sa)	→ kings
ཀིབས :	(ka)+(gi gu)	→(ki),	+ (ba sa)	→ kibs
ཀིམས :	(ka)+(gi gu)	→(ki),	+ (ma sa)	→ kims

རིགས：	(ra)+ (gi gu)	→(ri),	+ (ga sa)	→ rigs	種性
ཤུབས：	(sha)+ (zhabs kyu)	→(shu),	+ (ba sa)	→ shubs	鞘
སེམས：	(sa)+ ('greng bu)	→(se),	+ (ma sa)	→ sems	心
ཡོངས：	(ya)+ (na ro)	→(yo),	+ (nga sa)	→ yongs	完全

由以上例子，可以看出「後音」與「再後音」可以一併看待，故下章起不分開處理。

綜合練習一

1.	ཡོད་པ།	yod pa	有
2.	མེད་པ།	med pa	無
3.	རེག་པ།	reg pa	觸
4.	ཚོར་བ།	tshor ba	受
5.	སེམས་པ།	sems pa	思
6.	མོས་པ།	mos pa	勝解
7.	ཤེས་རབ།	shes rab	慧
8.	དད་པ།	dad pa	信
9.	མ་ཆགས་པ།	ma chags pa	無貪
10.	ཤེས་པ།	shes pa	知
11.	ཁ་དོག།	kha dog	顏色
12.	རིང་པོ།	ring po	長
13.	ཐུང་བ།	thung ba	短
14.	ཡན་ལག།	yan lag	支分
15.	སེར།	ser	黃
16.	ནོར་བུའི་འོད།	nor bu'i 'od	珠光
17.	མུན་པ།	mun pa	暗
18.	ཉི་མའི་འོད་ཟེར།	nyi ma'i 'od zer	日光
19.	ལན་ཚ་བ།	lan tsha ba	鹹味
20.	ཡང་བ།	yang ba	輕

21.	ཉེ་ཉོན།	nye nyon	隨煩惱
22.	བག་ཡོད་པ།	bag yod pa	不放逸
23.	མ་རིག་པ།	ma rig pa	無明
24.	ཐེ་ཚོམ།	the tshom	疑
25.	ངོ་ཚ་མེད་པ།	ngo tsha med pa	無慚
26.	མ་དད་པ།	ma dad pa	不信
27.	བག་མེད་པ།	bag med pa	放逸
28.	གང་ཟག།	gang zag	補特伽羅
29.	ཚོགས་པ།	tshogs pa	和合
30.	གོ་རིམ།	go rim	次第
31.	སོ་སོར་ངེས་པ།	so sor nges pa	定異
32.	དུས།	dus	時
33.	ཡུལ།	yul	方
34.	མིང་གི་ཚོགས།	ming gi tshogs	名身
35.	ཚིག་གི་ཚོགས།	tshig gi tshogs	句身
36.	ཡི་གེའི་ཚོགས།	yi ge'i tshogs	文身
37.	བེམ་པོ།	bem po	塵色

綜合練習二

1.	ལས།	las	(虛字) 從、比。(名詞)業。
2.	ནས།	nas	(虛字) 從。(名詞)青稞。
3.	ཡིས།	yis	(虛字) 以，用。
4.	གིས།	gis	(虛字) 以。
5.	ཡང་།	yang	(虛字) 亦、雖、然而。
6.	འང་།	'ang	(虛字) 亦、雖、然而。
7.	གམ། ངམ། དམ། ནམ། བམ། མམ། འམ། རམ། ལམ། སམ། ཏམ། gam ngam dam nam bam mam 'am ram lam sam tam		(虛字)從
8.	ནམ།	nam	何時。
9.	གང་།	gang	凡、什麼。

10.	མིན།	min	(否定詞) 非。
11.	མེད།	med	(否定詞) 否。
12.	ཅིང།	cing	(虛字) 且。
13.	ཞིང།	zhing	(虛字) 且。
14.	ཤིང།	shing	(虛字) 且。
15.	ཅེས།	ces	稱曰
16.	ཞེས།	zhes	稱曰
17.	ཅིག	cig	一。命令詞。
18.	ཞིག	zhig	一。命令詞。
19.	ཤིག	shig	一。命令詞。

第三章 藏文前音

一、五個前音(སྔོན་འཇུག sngon 'jug)

1.	ག (g)	+	[字根等]
2.	ད (d)	+	[字根等]
3.	བ (b)	+	[字根等]
4.	མ (m)	+	[字根等]
5.	འ (')	+	[字根等]

【說明】

1. 前音 ག，用在字根 ཅ་ཉ། ཏ་ད་ན། ཙ། ཞ་ཟ་ཡ། ཤ་ས། 之前。
2. 前音 ད，用在字根 ཀ་ག་ང། པ་བ་མ། 之前。
3. 前音 བ，用在字根 ཀ་ག། ཅ་ཉ། ཏ་ད་ན། ཙ་ཛ། ཞ་ཟ། ར་ཤ་ས། 之前。
4. 前音 མ，用在字根 ཁ་ག་ང། ཆ་ཇ་ཉ། ཐ་ད་ན། ཚ་ཛ། 之前。
5. 前音 འ，用在字根 ཁ་ག། ཆ་ཇ། ཐ་ད། ཕ་བ། ཚ་ཛ། 之前。
6. 在傳統的拼音中，前音的讀法如下：

   ག 讀作 (gao)
   ད 讀作 (dao)
   བ 讀作 (bao)
   མ 讀作 (mao)
   འ 讀作 ('ao)

二、「前音」結合「字根」、「音符」後，再配上「後音、再後音」的拼音方式：

1. 「前音」＋「字根」
   藏文中無 གཞ་ 以及 དཀ་ 等字型。

2. 「前音」＋「字根」＋「音符」

གཞི	：	(gao)	+ (zha)(gi gu)	→ gzhi	(根基)
དཔེ	：	(dao)	+ (pa)('greng bu)	→ dpe	(喻)
བཅུ	：	(bao)	+ (ca)(zhabs kyu)	→ bcu	(十)
མགོ	：	(mao)	+ (ga)(na ro)	→ mgo	(頭)
འདུ	：	('ao)	+ (da)(zhabs kyu)	→ 'du	(集)

3. 「前音」＋「字根」＋「後音、再後音」

གཡས：	(gao)	+(ya)	,(sa)	→ gyas	(右)
དཀའ：	(dao)	+ (ka)	,('a)	→ dka'	(難)
བཏབ：	(bao)	+ (ta)	,(ba)	→ btab	(已播)
མཐའ：	(mao)	+ (tha)	,('a)	→ mtha'	(邊)
འདས：	('ao)	+ (da)	,(sa)	→ 'das	(過去)
གནངས：	(gao)	+ (na)	,(nga sa)	→ gnangs	(允許)
དཔགས：	(dao)	+ (pa)	,(ga sa)	→ dpags	(已思量)
བསགས：	(bao)	+ (sa)	,(ga sa)	→ bsags	(積集)
མདངས：	(mao)	+ (da)	,(nga sa)	→ mdangs	(色澤)
འཕགས：	('ao)	+ (pha)	,(ga sa)	→ 'phags	(聖)

4. 「前音」＋「字根」＋「音符」＋「後音、再後音」

གཅིག	: (gao)	+(ca)(gi gu)	→ gci	,(ga)	→ gcig	(一)
དངོས	: (dao)	+ (nga)(na ro)	→ dngo	,(sa)	→ dngos	(事實，直接)
བཞིན	: (bao)	+ (zha)(gi gu)	→ bzhi	,(na)	→ bzhin	(已播)
མགོན	: (mao)	+ (ga)(na ro)	→ mgo	,(na)	→ mgon	(邊)
འཇུག	: ('ao)	+ (ja)(zhabs kyu)	→ 'ju	,(ga)	→ 'jug	(過去)
གཤེགས	: (gao)	+ (sha)('greng bu)	→ gshe	,(ga sa)	→ gshegs	(允許)
དབུགས	: (dao)	+ (ba)(zhabs kyu)	→ dbu	,(ga sa)	→ dbugs	(已思量)
བགེགས	: (bao)	+ (ga)('greng bu)	→ bge	,(ga sa)	→ bgegs	(積集)
མཚུངས	: (mao)	+ (tsha)(zhabs kyu)	→ mtshu	,(nga sa)	→ mtshungs	(色澤)
འདོགས	: ('ao)	+ (da)(na ro)	→ 'do	,(ga sa)	→ 'dogs	(聖)

以上拼音中，字根為鼻音之 nga, nya, na 及 ma 時，要讀成清音。
字根為 ba 時，要讀為 wa，且為清音。
字根為 ya 時，也要讀成清音。

三、 總結一：以「字根」配合音符、後音(再後音)以及前音的七種拼音形式：

1. 「字根」：
   ལ：[la] (山)

2. 「字根」＋音符
   ཞི：[zha], (gi gu)→zhi (寂靜)

3. 「字根」＋後音，再後音
   གང：[ga], nga→gang (凡)
   སངས：[sa], nga sa→sangs (醒)

4. 「字根」＋音符＋後音，再後音
   ཐེག：[tha], ('greng bu) →the, ga→theg (乘)
   ཐོགས：[the], (na ro) →tho, ga sa→thogs (貪著)

5. 前音＋「字根」：
缺

6. 前音＋「字根」＋音符
མཚོ：mao [tsha], (na ro)→mtsho (海)

7. 前音＋「字根」＋後音、再後音
དབང：dao [ba], nga→dbang (權；根)
དམངས：dao [ma], nga sa→dmangs (民)

8. 前音＋「字根」＋音符＋後音、再後音
བཟུང：bao [za], (zhabs kyu) →bzu, nga→bzung (所取)
གཟུགས：gao [za], (zhabs kyu) →gzu, ga sa→gzugs (色)

以上缺第五種，故以「字根」為主，來結合音符及前後音，共有七種拼音形式。此中後音與再後音一併處理。
在拼音時，要停頓在含有「字根」之處，例如上面最後的例子是停頓在 za, gzu 及 gzugs 處。
此中括號內所示，為「字根」所在之處。

綜合練習一

1.	འདུན་པ།	'dun pa	欲
2.	ཏིང་ངེ་འཛིན།	ting nge 'dzin	三摩地(定)
3.	དགེ་བ།	dge ba	善
4.	དངོས་པོ།	dngos po	實事
5.	གཟུགས་ཕུང།	gzugs phung	色蘊
6.	ནང་གི་གཟུགས།	nang gi gzugs	內色
7.	མཐོ་བ།	mtho ba	高
8.	དམའ་བ།	dma' ba	下
9.	དཀར།	dkar	白
10.	དམར།	dmar	紅
11.	མངར་བ།	mngar ba	甘味

12.	འཇམ་པ།	'jam pa	滑
13.	མིག་གི་དབང་པོ།	mig gi dbang po	眼根
14.	གཏི་མུག་མེད་པ།	gti mug med pa	無癡
15.	འདོད་ཆགས།	'dod chags	貪
16.	འཁོན་འཛིན།	'khon 'dzin	恨
17.	འཆབ་པ།	'chab pa	覆
18.	འཚིག་པ།	'tshig pa	惱
19.	གཡོ།	g.yo	諂
20.	ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ།	shes bzhin ma yin pa	不正知
21.	གཉིད།	gnyid	睡眠
22.	འཐོབ་པ།	'thob pa	得
23.	འདུ་ཤེས་མེད་པ་བ།	'du shes med pa ba	無想異熟
24.	རིགས་འཐུན་པ།	rigs 'thun pa	眾同分
25.	གནས་པ།	gnas pa	住
26.	འཇུག་པ།	'jug pa	流轉
27.	ནམ་མཁའ།	nam mkha'	虛空
28.	གཟུགས་དང་གཟུགས་ རུང་ཐ་དད་ཡིན་པ།	gzugs dang gzugs rung tha dad yin pa	色與變壞是異
29.	ཆོས་དགེ་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད།	chos dge ba'i de bzhin nyid	善法真如
30.	ཆོས་མི་དགེ་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད།	chos mi dge ba'i de bzhin nyid	不善法真如
31.	མི་གཡོ་བ།	mi g.yo ba	不動
32.	འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པ།	'du shes dang tshor ba 'gog pa	想受滅
33.	གང་ཟག་གི་བདག་མེད།	gang zag gi bdag med	補特伽羅無我

綜合練習二

1.	བར་ཆད་གཅིག་པ།	bar chad gcig pa	一間
2.	དཔག་ཚད་གཅིག།	dpag tshad gcig	一踰善那
3.	བཀོད་པ་གཅིག་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན།	bkod pa gcig pa'i ting nge 'dzin	一相莊嚴三摩地
4.	ཐེག་པ་གཅིག་པ།	theg pa gcig pa	一乘
5.	དུས་གཅིག་ན།	dus gcig na	一時
6.	དོན་གཉིས།	don gnyis	二利(二事)
a.	རང་དོན།	rang don	自事
b.	གཞན་དོན།	gzhan don	他事
7.	ལས་གཉིས།	las gnyis	二業
a.	སེམས་པའི་ལས།	sems pa'i las	思業
b.	བསམ་པའི་ལས།	bsam pa'i las	思已業
8.	ཁམས་གསུམ།	khams gsum	三界
a.	འདོད་ཁམས།	'dod khams	欲界
b.	གཟུགས་ཁམས།	gzugs khams	色界
c.	གཟུགས་མེད་ཁམས།	gzugs med khams	無色界
9.	སེམས་དཔའ་གསུམ།	sems dpa' gsum	三種薩埵
a.	དམ་ཚིག།	dam tshig	誓句
b.	ཡེ་ཤེས།	ye shes	智慧
c.	ཏིང་ངེ་འཛིན་སེམས་དཔའ།	ting nge 'dzin sems dpa'	三摩地薩埵
10.	འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ།	'khor lo rim pa gsum	三轉法輪
a.	འཁོར་ལོ་དང་པོ།	'khor lo dang po	初法輪
	བདེན་པ་བཞིའི་ཆོས་འཁོར།	bden pa bzhi'i chos 'khor	四諦法輪
b.	འཁོར་ལོ་བར་པ།	'khor lo bar pa	中法輪
	མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཆོས་འཁོར།	mtshan nyid med pa'i chos 'khor	無相法輪
c.	འཁོར་ལོ་ཐ་མ།	'khor lo tha ma	末法輪

11.	བསམ་གཏན་བཞི།	bsam gtan bzhi	四靜慮
a.	བསམ་གཏན་དང་པོ།	bsam gtan dang po	初靜慮
b.	བསམ་གཏན་གཉིས་པ།	bsam gtan gnyis pa	第二靜慮
c.	བསམ་གཏན་གསུམ་པ།	bsam gtan gsum pa	第三靜慮
d.	བསམ་གཏན་བཞི་པ།	tsam gtan bzhi pa	第四靜慮
12.	མཐའ་གཉིས།	mtha' gnyis	二邊
a.	ཡོད་མཐའ།	yod mtha'	有邊
b.	མེད་མཐའ།	med mtha'	無邊

第四章 藏文字頭

一、三個字頭(མགོ་ཅན་གསུམ mgo can gsum)：

ར	ལ	ས
[字根]	[字根]	[字根]

說明：

1. 字頭 ར，可加在字根 ཀ་ཏ་ཙ། ག་ཇ་ད་བ་ཛ། ང་ཉ་ན་མ། 之上。
   其拼音方式如下：

རྐ	：	(ra)(ka btags)	→ rka
རྒ	：	(ra)(ga btags)	→ rga
རྔ	：	(ra)(nga btags)	→ rnga
རྗ	：	(ra)(ja btags)	→ rja
རྙ	：	(ra)(nya btags)	→ rnya
རྟ	：	(ra)(ta btags)	→ rta
རྡ	：	(ra)(da btags)	→ rda
རྣ	：	(ra)(na btags)	→ rna
རྦ	：	(ra)(ba btags)	→ rba
རྨ	：	(ra)(ma btags)	→ rma
རྩ	：	(ra)(tsa btags)	→ rtsa
རྫ	：	(ra)(dza btags)	→ rdza

此中 nga, nya, na 及 ma 四個鼻音，要讀成清音。

2. 字頭 ལ，可加在字根 ཀ་ཅ་ཏ་པ། ག་ཇ་ད་བ། ང། ཧ། 之上。
   其拼音方式如下：

ལྐ	：	(la)(ka btags)	→ lka
ལྒ	：	(la)(ga btags)	→ lga

ལྔ	：	(la)(nga btags)	→ lnga
ལྕ	：	(la)(ca btags)	→ lca
ལྗ	：	(la)(ja btags)	→ lja
ལྟ	：	(la)(ta btags)	→ lta
ལྡ	：	(la)(da btags)	→ lda
ལྤ	：	(la)(pa btags)	→ lpa
ལྦ	：	(la)(ba btags)	→ lba
ལྷ	：	(la)(ha btags)	→ lha

此中鼻音 nga，要讀成清音。

3. 字頭 ས，可加在字根 ཀ་ཏ་པ་ཙ། ག་ད་བ། ང་ཉ་ན་མ། 之上。
其拼音方式如下：

སྐ	：	(sa)(ka btags)	→ ska
སྒ	：	(sa)(ga btags)	→ sga
སྙ	：	(sa)(nya btags)	→ snya
སྔ	：	(sa)(nga btags)	→ snga
སྟ	：	(sa)(ta btags)	→ sta
སྡ	：	(sa)(da btags)	→ sda
སྣ	：	(sa)(na btags)	→ sna
སྤ	：	(sa)(pa btags)	→ spa
སྦ	：	(sa)(ba btags)	→ sba
སྨ	：	(sa)(ma btags)	→ sma
སྩ	：	(sa)(tsa btags)	→ stsa

此中鼻音 nga, nya, na 及 ma，要讀成清音。

二、總結二：以「字頭與字根」配合音符、後音(再後音)以及前音的八種拼音形式：

1. 「字頭與字根」：
   ལྔ：[la nga btags]→lnga (五)

2. 「字頭與字根」＋音符
   སྐུ：[sa ka btags]→ska, (zhabs kyu)→ sku (身)

3. 「字頭與字根」＋後音、再後音
   རྟག：[ra ta btags]→rta, ga → rtag (常)
   རྟགས：[ra ta btags]→rta, ga sa → rtags (因)

4. 「字頭與字根」＋音符＋後音、再後音
   རྟོག：[ra ta btags]→rta, (na ro) → rto, ga → rtog (尋，分別)
   རྟོགས：[ra ta btags]→rta, (na ro) → rto, ga sa → rtogs (通達)

5. 前音＋「字頭與字根」：
   བརྡ：bao [ra da btags] → brda (符號)

6. 前音＋「字頭與字根」＋音符
   བརྩེ：bao [ra tsa btags] → brtas, ('greng bu)→ brtse (悲憫)

7. 前音＋「字頭與字根」＋後音、再後音
   བརྟག：bao [ra ta btags] →brta, ga → brtag (觀察)
   བརྟགས：bao [ra ta btags] →brta, ga sa → brtags (擇)

8. 前音＋「字頭與字根」＋音符＋後音、再後音
   བསྒོམ：bao [sa ga btags]→bsga, (na ro)→bsgo, ma → bsgom (修)
   བསྒོམས：bao [sa ga btags]→bsga, (na ro)→bsgo, ma sa→ bsgoms (已修)

以上共八種拼音形式。
括號內為「字頭與字根」所在之處。

綜合練習一

1.	རྟག་པ།	rtag pa	常
2.	མི་རྟག་པ།	mi rtag pa	無常
3.	ལྷམ་པ།	lham pa	方
4.	རྩ་བའི་ཁ་དོག།	rtsa ba'i kha dog	根本色(本顯色)
5.	སྔོ།	sngo	青
6.	རྡུལ།	rdul	塵
7.	ཀུག་སྣ།	kug sna	霧
8.	སྣང་བ།	snang ba	明
9.	སྐར་མའི་འོད།	skar ma'i 'od	星光
10.	སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ།	sems can du ston pa	有情名
11.	སེམས་ཅན་དུ་མི་སྟོན་པ།	sems can du mi ston pa	非有情名
12.	སྙན།	snyan	可意
13.	མི་སྙན།	mi snyan	不可意
14.	རྣ་བའི་དབང་པོ།	rna ba'[i dbang po	耳根
15.	རྩུབ་པ།	rtsub pa	澀
16.	ལྕི་བ།	lci ba	重
17.	བསྐ་བ།	bska ba	淡味
18.	སྐོམ་པ།	skom pa	渴
19.	སྣའི་དབང་པོ།	sna'i dbang po	鼻根
20.	ལྕེའི་དབང་པོ།	lce'i dbang po	舌根

綜合練習二

1.	མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་པ།	mngon par skabs yod pa	極迥色
2.	མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ།	mig gi rnam par shes pa	眼識
3.	རྣ་བའི་རྣམ་ཤེས།	rna ba'i rnam shes	耳識
4.	སྣའི་རྣམ་ཤེས།	sna'i rnam shes	鼻識
5.	ལྕེའི་རྣམ་ཤེས།	lce'i rnam shes	舌識

6.	ཡུལ་ངེས་ལྔ།	yul nges lnga	五別境
7.	རྩ་ཉོན་བཅུ།	rtsa nyon bcu	十根本煩惱
8.	བཏང་སྙོམས།	btang snyoms	捨
9.	རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ།	rnam par mi 'tshe ba	不害
10.	ཞེ་སྡང་མེད་པ།	zhe sdang med pa	無瞋
11.	འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ།	zhe sdang med pa	薩迦耶見
12.	མཐར་འཛིན་པའི་ལྟ་བ།	'jig tshogs la lta ba	邊執見
13.	ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན།	mthar 'dzin pa'i lta ba	見取
14.	ལོག་ལྟ།	log lta	邪見
15.	སེར་སྣ།	ser sna	慳
16.	རྣམ་པར་འཚེ་བ།	rnam par 'tshe ba	害
17.	རྨུགས་པ།	rmugs pa	惛沉
18.	རྒོད་པ།	rgod pa	掉舉
19.	རྣམ་པར་གཡེང་བ།	rnam par gyeng ba	散亂
20.	བརྗེད་ངེས་པ།	brjed nges pa	忘念
21.	འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་འཇུག།	'du shes med pa'i snyoms 'jug	無想定
22.	འགོག་པའི་སྙོམས་འཇུག།	'gog pa'i snyoms 'jug	滅盡定
23.	རྒ་བ།	rga ba	老
24.	སོ་སོར་བརྟགས་འགོག།	so sor brtags 'gog	擇滅

綜合練習三

1.	ཚད་མ་གཉིས།	tshad ma gnyis	二量
a.	མངོན་སུམ་ཚད་མ།	mngon sum tshad ma	現量
b.	རྗེས་དཔག་ཚད་མ།	rjes dpag tshad ma	比量
2.	སྙོམས་འཇུག་གཉིས།	snyoms 'jug gnyis	二種定
a.	འགོག་པའི་སྙོམས་འཇུག།	'gog pa'i snyoms 'jug	滅盡定
b.	འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་འཇུག།	'du shes med pa'i snyoms 'jug	無想定
3.	བདེན་པ་གཉིས།	bden pa gnyis	二諦

a.	དོན་དམ་བདེན་པ།	don dam bden pa	勝義諦
b.	ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ།	kun rdzob bden pa	世俗諦
4.	དུས་གསུམ།	dus gsum	三時
a.	འདས།	'das	過去
b.	ད་ལྟ།	da lta	現在
c.	མ་འོངས།	ma 'ongs	未來
5.	གཟུགས་གསུམ།	gzugs gsum	三色處
a.	བསྟན་ཡོད་དང་ཐོགས་དང་བཅས་པ།	bstan yhod dang thogs dang bcas pa	有見有對
b.	བསྟན་མེད་དང་ཐོགས་དང་བཅས་པ།	bstan med dang thogs dang bcas pa	無見有對
c.	བསྟན་མེད་དང་ཐོགས་མེད།	bstan med dang thogs med	無見無對

第五章　藏文字足

一、四個字足(འདོགས་ཅན་བཞི 'dogs can bzhi)：

[字根] ཡ	→	[字根] ◌ྱ
[字根] ར	→	[字根] ◌ྲ
[字根] ལ		
[字根] ཝ	→	[字根] ◌ྭ

說明：

1. 字足 ཡ，可加在 ཀ་ཁ་ག། པ་ཕ་བ་མ །ཧ། 等字根之下。
   其拼音方式如下：

ཀྱ	：	(ka)(ya btags)	→ kya	
ཁྱ	：	(kha) (ya btags)	→ khya	
གྱ	：	(ga) (ya btags)	→ gya	
པྱ	：	(pa) (ya btags)	→ pya	讀成[ca]
ཕྱ	：	(pha) (ya btags)	→ phya	讀成[cha]
བྱ	：	(ba) (ya btags)	→ bya	讀成[ja]
མྱ	：	(ma) (ya btags)	→ mya	讀成[nya]
ཧྱ	：	(ha) (ya btags)	→ hya	

此中 pya, phya, bya, mya，要讀成 ca, cha, ja, nya。

2. 字足 ར，可加在 ཀ་ཏ་པ། ཁ་ཕ་ག། ཐ། ན། ད་བ། ཧ། མ། ས། 等字根之下。
其拼音方式如下：

ཀྲ	：	(ka)(ra btags)	→ kra
ཁྲ	：	(kha) (ra btags)	→ khra
གྲ	：	(ga) (ra btags)	→ gra
ཏྲ	：	(ta) (ra btags)	→ tra
ཐྲ	：	(tha) (ra btags)	→ thra
དྲ	：	(da) (ra btags)	→ dra
ནྲ	：	(na) (ra btags)	→ nra
པྲ	：	(pa) (ra btags)	→ pra
ཕྲ	：	(pha) (ra btags)	→ phra
བྲ	：	(ba) (ra btags)	→ bra
མྲ	：	(ma) (ra btags)	→ mra
སྲ	：	(sa) (ra btags)	→ sra
ཧྲ	：	(ha) (ra btags)	→ hra

此中 nra, mra，的鼻音要讀成清音。

3. 字足 ལ，可加在 ཀ་ག་བ་ར་ས། ཟ། 等字根之下。
其拼音方式如下：

ཀླ	：	(ka)(la btags)	→ kla	
གླ	：	(ga) (la btags)	→ gla	
བླ	：	(ba) (la btags)	→ bla	
རླ	：	(ra) (la btags)	→ rla	
སླ	：	(sa) (la btags)	→ sla	
ཟླ	：	(za) (la btags)	→ zla	讀成[da]

此中前五個讀成清音。最末一個讀成 da

4. 字足 ཝ，加在 ཀ་ཁ་ག། ཉ། ད། ཙ་ཚ། ཞ་ཟ། ར་ལ་ཤ་ས་ཧ། 等字根之下：

ཀ	ཁ	ག	ཉ	ད	ཙ	ཚ	ཞ	ཟ	ར	ལ	ཤ	ས	ཧ
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
གྭ	ཀྭ	གྭ	ཉྭ	དྭ	ཙྭ	ཚྭ	ཞྭ	ཟྭ	རྭ	ལྭ	ཤྭ	སྭ	ཧྭ

其發音不變。

二、總結三：以「字根與字足」配合音符、後音(再後音)以及前音的八種拼音形式：

1. 「字根與字足」：
   བྱ：[ba (ya btags)] → bya (鳥；所作)

2. 「字根與字足」＋音符
   གྱི：[ga (ya btags)] → gya, (gi gu) → gyi (之)

3. 「字根與字足」＋後音、再後音
   ཀྱང：[ka (ya btags)] → kya, nga → kyang (雖然)
   བྱམས：[ba (ya btags)] → bya, ma sa → byams (慈)

4. 「字根與字足」＋音符＋後音、再後音
   གྲོལ：[ga (ra btags)] → gra, (na ro) → gro, la → grol (解脫)
   ཁྲིམས：[kha (ra btags)] → khra, (gi gu) → khri, ma sa → khrims (戒律)

5. 前音＋「字根與字足」：
   དགྲ：dao [ga (ra btags)] → dgra (敵)

6. 前音＋「字根與字足」＋音符
   འགྲོ：'ao [ga (ra btags)] → 'gra, (na ro) → 'gro (走)

7. 前音＋「字根與字足」＋後音、再後音
   དབྱར：da [ba (ya btags)] → dbya, ra → dbyar (夏)

དབྱངས：dao [ba (ya btags)] → dbya, nga sa → dbyangs (元音)

8. 前音＋「字根與字足」＋音符＋後音、再後音
མགྲིན：mao [ga (ra btags)] →mgra, (gi gu)→ mgri, na → mgrin (頸)
དབྱིབས：dao [ba (ya btags)] →dbya, (gi gu)→dbyi, ba sa → dbyibs (形色)

以上八種拼音形式。
中括號內為「字根與字足」所在之處。

三、 總結四：以「字頭、字根與字足」配合音符、後音(再後音)以及前音的八種拼音形式：

1. 「字頭、字根與字足」：
རྒྱ：[ra ga btags→rga, (ya btags) →rgya] (印；漢)

2. 「字頭、字根與字足」＋音符
རྒྱུ：[ra ga btags→rga, (ya btags) →rgya], (zhabs kyu) → rgyu (因)

3. 「字頭、字根與字足」＋後音、再後音
རྒྱན：[ra ga btags→rga, (ya btags) →rgya], na → rgyan (莊嚴)
རྒྱངས：[ra ga btags→rga, (ya btags) →rgya], nga sa → rgyangs (張開)

4. 「字頭、字根與字足」＋音符＋後音、再後音
རྒྱུན：[ra ga btags→rga, (ya btags) →rgya], (zhabs kyu) → rgyu, na → rgyun (相續)
རྒྱུགས：[ra ga btags→rga, (ya btags) →rgya], (zhabs kyu)→ rgyu, ga sa → rgyugs (試，跑)

5. 前音＋「字頭、字根與字足」：
བརྒྱ：bao [ra ga btags→brga, (ya btags) →brgya] (百)

6. 前音＋「字頭、字根與字足」＋音符
བསྐྱི：bao [sa ka btags→bska, (ya btags) →bskya], (gi gu) → bskyi (借)

7. 前音＋「字頭、字根與字足」＋後音、再後音

བརྒྱད：bao [ra ga btags→brga, (ya btags) →brgya], da → brgyad (八)

བརྒྱངས：bao [ra ga btags→brga, (ya btags)→brga], nga sa→brgyangs (元音)

8. 前音＋「字頭、字根與字足」＋音符＋後音、再後音

བརྒྱུད：bao [ra ga btags→brga, (ya btags) →brgya], (zhabs kyu)
→brgyu, da → brgyud (傳承)

བརྒྱུགས：bao [ra ga btags→brga, (ya btags) →brgya], (zhabs kyu)
→brgyu, ga sa → brgyugs (已跑)

བསྒྲུབས：bao [sa ga btags→bsga, (ra btags) →bsgra], (zhabs kyu)
→bsgru, ba sa → bsgrubs (形色)

以上八種拼音形式。
中括號內為「字頭、字根與字足」所在之處。
藏文最複雜的拼音形式，即上面所列最後二個例子的組合情形。

四、結論

由第三章的總結一，第四章的總結二，以及本章的總結三與四，可歸納出藏文音節的拼音形式共有三十一種。

綜合練習一

1.	བསྟན་ཡོད་ཐོགས་བཅས་ཀྱི་གཟུགས།	bstan yod thogs bcas kyi gzugs	有見有對色
2.	ཟླུམ་པོ།	zlum po	圓
3.	སྒྱུ།	sgyu	誑
4.	མ་ཡིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྒྱར་བྱས་པ།	ma yin pa'i 'byung ba chen po rgyar byas pa	無執受大種為音
5.	ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་བརྒྱད།	yan lag gi kha dog bryad	八支分色
6.	ཟླ་བའི་འོད།	zla ba'i 'od	月光
7.	སྤྲིན།	sprin	雲
8.	ཕྱ་ལེ་བ།	phya le ba	正

9.	ཕྱ་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ།	phya le ba ma yin pa	不正
10.	གྲིབ་མ།	grib ma	影
11.	སྒྲའི་སྐྱེ་མཆེད།	sgra'i skye mched	聲處
12.	དྲིའི་སྐྱེ་མཆེད།	dri'i skye mched	香處
13.	ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་དྲི།	lhan skyes kyi dri	俱生香
14.	སྦྱར་བྱུང་གི་དྲི།	sbyar byung gi dri	和合香
15.	རླུང་།	rlung	風
16.	གྲང་བ།	grang ba	冷
17.	བཀྲེས་པ།	bkres pa	饑
18.	རྟེན་བཅས་ཀྱི་མིག་དབང་།	rten bcas kyi mig dbang	有依眼根
19.	དེ་མཚུངས་ཀྱི་མིག་དབང་།	de mtshung kyi mig dbang	相似眼根
20.	བསྡུ་བ་ལས་གྱུར་བ།	bsdu ba las gyur ba	極略色
21.	ཡང་དག་པར་བླངས་པ་ལས་གྱུར་བ།	yang dag par blangs pa las gyar ba	受所引色
22.	དབང་འབྱོར་བ།	dbang 'byor ba	定自在所生色
23.	ཡིད་ལ་བྱེད་པ།	yid la byed pa	作意
24.	དྲན་པ།	dran pa	念
25.	ཁྲེལ་ཡོད་པ།	khrel yod pa	愧
26.	བརྩོན་འགྲུས།	brtson 'grus	精進
27.	ཤིན་ཏུ་བྱངས་པ།	shin tu byangs pa	輕安

綜合練習二

1.	ཀྱི།	kyi	(虛字)之，的
2.	གྱི།	gyi	(虛字)之，的
3.	ཀྱིས།	kyis	(虛字)以
4.	གྱིས།	gyis	(虛字)以
5.	ཀྱང་།	kyang	(虛字)雖然，亦
6.	རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ།	rang gi mtshan nyid kyis grub pa	以自相存在

7.	རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ།	rang bzhin gyis grub pa	以自性存在
8.	ངོ་བོ་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་པ།	ngo bo nyid gyis grub pa	以自體存在
9.	བདེན་པར་གྲུབ་པ།	bden par grub pa	真實存在
10.	ཡང་དག་པར་གྲུབ་པ།	yang dag par grub pa	真正存在
11.	དོན་དམ་པ་གྲུབ་པ།	don dam pa grub pa	勝義存在
12.	དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ།	de kho na nyid du grub pa	真性存在
13.	རྫས་སུ་གྲུབ་པ།	rdzas su grub pa	實質存在
14.	རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པ།	rang ngos nas grub pa	從自方存在

綜合練習三

1.	རིམ་པ་གཉིས།	rim pa gnyis	二次第
a.	བསྐྱེད་རིམ།	bskyed rim	生起次第
b.	རྫོགས་རིམ།	rdzogs rim	圓滿次第
2.	མྱང་འདས་གཉིས།	myang 'das gnyis	二涅槃
a.	ལྷག་བཅས་མྱང་འདས།	lhag bcas myang 'das	有餘涅槃
b.	ལྷག་མེད་མྱང་འདས།	lhag med myang 'das	無餘涅槃
3.	མཁྱེན་པ་གཉིས།	mkhyen pa gnyis	二智
a.	ཇི་སྙེད་པ་མཁྱེན་པ།	ji snyed pa mkhyen pa	盡所有智
b.	ཇི་ལྟ་བ་མཁྱེན་པ།	ji lta ba mkhyen pa	如所有智
4.	བདག་མེད་གཉིས།	bdag med gnyis	二無我
a.	གང་ཟག་གི་བདག་མེད།	gang zag gi bdag med	補特伽羅無我
b.	ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད།	chos kyi bdag med	法無我
5.	ཚོགས་གཉིས།	tshogs gnyis	二資糧
a.	བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས།	bsod nams kyi tshogs	福德資糧
b.	ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས།	ye shes kyi tshogs	智慧資糧
6.	ཐེག་ཆེན་གཉིས།	theg chen gnyis	二種大乘

a.	ཕར་ཕྱིན་ཐེག་པ།	phar phyin theg pa	般若乘
b.	སྔགས་ཀྱི་ཐེག་པ།	sngags kyi theg pa	密咒乘
7.	དངོས་གྲུབ་གཉིས།	dngos grub gnyis	二種成就
a.	མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ།	mchog gi dngos grub	最上成就
b.	ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ།	thun mong gi dngos grub	共同成就
8.	བདག་འཛིན་གཉིས།	bdag 'dzin gnyis	二種我執
a.	གང་ཟག་བདག་འཛིན།	gang zag bdag 'dzin	補特伽羅我執
b.	ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན།	chos kyi bdag 'dzin	法我執
9.	སེམས་བསྐྱེད་གཉིས།	sems bskyed gnyis	二種發心
a.	ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད།	kun rdzob sems bskyed	世俗發心
b.	དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད།	don dam sems bskyed	勝義發心
10.	སེམས་བསྐྱེད་གཉིས།	sems bskyed gnyis	二種菩提心
a.	སྨོན་པ་སེམས་བསྐྱེད།	smon pa sems bskyed	願菩提心
b.	འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད།	'jug pa sems bskyed	行菩提心
11.	སྒྲིབ་པ་གཉིས།	sgrib pa gnyis	二障
a.	ཉོན་མོང་པའི་སྒྲིབ་པ།	nyon mong pa'i sgrib pa	煩惱障
b.	ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ།	shes bya'i sgrib pa	所知障
12.	རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད།	rnam dbye brgyad	八囀聲
a.	ངོ་བོ་སྟོན་པའི་སྒྲ།	ngo bo ston pa'i sgra	體聲
b.	ལས་སུ་བྱ་བའི་སྒྲ།	las su bya ba'i sgra	業聲
c.	བྱེད་པའི་སྒྲ།	byed pa'i sgra	具聲
d.	དགོས་ཆེད་ཀྱི་སྒྲ།	dgos ched kyi sgra	所為聲
e.	འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་སྒྲ།	'byung khungs kyi sgra	所從聲
f.	འབྲེལ་བའི་སྒྲ།	'brel ba'i sgra	所屬聲
g.	རྟེན་གནས་ཀྱི་སྒྲ།	rten gnas kyi sgra	所依聲
h.	འབོད་པའི་སྒྲ།	'bod pa'i sgra	呼聲

全書綜合練習一

1.	བུ།	bu	子
2.	སོ།	so	齒
3.	ཉེ་བ།	nye ba	近
4.	ཤ་ཟ།	sha za	羅剎
5.	ས་ར་ཧ།	sa ra ha	(梵語對音)薩羅訶
6.	ཚ་ཚ།	tsha tsha	佛塔小泥像
7.	མི་ཆེ་བ།	mi che ba	無煩天
8.	ཨ་སུ་ར།	a su ra	(梵語對音)阿素洛
9.	ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན།		
	tshul khrims dang brtul zhugs mchog 'dzin		戒禁取
10.	ཕྲག་དོག།	phrag dog	嫉
11.	ཁོང་ཁྲོ།	khong khro	瞋
12.	ང་རྒྱལ།	nga rgyal	慢
13.	རྒྱགས་པ།	rgyags pa	憍
14.	ཁྲོ་བ།	khro ba	忿
15.	འགྱོད་པ།	'gyod pa	惡作
16.	དཔྱོད་པ།	dpyod pa	伺
17.	སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་ཉིད།	so so skye bo nyid	異生性
18.	འགྱོགས་པ།	'gyogs pa	勢速

全書綜合練習二

1.	ཡི་གེ། མིང་། ཚིག། བརྗོད་པ།	yi ge/ ming/ tshig/ brzod bo	文字、名、句、顯(詮)
2.	དབྱངས་ཡིག། གསལ་བྱེད།	dbyangs yig/ gsal byed	元音、輔音
3.	སྔོན་འཇུག།རྗེས་འཇུག།ཡང་འཇུག།	sngon 'zug/ rzes 'zug/ yang 'zug	前音、後音、再後音
4.	མགོ་ཅན། འདོགས་ཅན།	mgo can/ 'dogs can	字頭、字足

5.	རྒྱན་སྡུད། ལྷག་བཅས། འབྱེད་སྡུད།	rgyan sdud/ lhag bcas/ 'byed sdud	嚴攝詞、帶餘詞、分合詞
6.	དགག་སྒྲ། བདག་སྒྲ།	dgag sgra/ bdag sgra	遮聲、我聲
7.	ནི་སྒྲ། དང་སྒྲ། དེ་སྒྲ། གང་སྒྲ།	ni sgra/ dang sgra/ de sgra/ gang sgra	(虛字) ni 聲，dang 聲，de 聲，gang 聲

全書綜合練習三

1.	སྐྱེས་བུ་གསུམ།	skyes bu gsum	三士
2.	སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གསུམ་ལྡན།	sgrub ngag yan lag gsum ldan	因明三支
3.	སྲིད་པ་གསུམ།	srid pa gsum	三有
4.	ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་གསུམ།	las kyi 'bras bu gsum	三業果
5.	ཚུལ་ཁྲིམས་རྣམ་གསུམ།	tshul khrims rnam gsum	三聚淨戒
6.	བསླབ་པ་གསུམ།	bslab pa gsum	三學
7.	གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་བཞི།	grub mtha' smra ba bzhi	四大宗派
8.	གླིང་བཞི།	gling bzhi	四洲
9.	སྦྱོར་ལམ་བཞི།	sbyor lam bzhi	四加行位
10.	ཕྱག་རྒྱ་བཞི།	phyag rgya bzhi	四法印
11.	འཕྲིན་ལས་བཞི།	'phrin las bzhi	四事業
12.	རྒྱུད་སྡེ་བཞི།	rgyud sde bzhi	四密續
13.	རྐྱེན་བཞི།	rkyen bzhi	四緣
14.	བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞི།	bsdu ba'i dngos po bzhi	四攝事
15.	རྒྱལ་བ་རིགས་ལྔ།	rgyal ba rigs lnga	五方佛
16.	རྩ་བའི་རླུང་ལྔ།	rtsa ba'i rlung lnga	五根本氣
17.	སྒྲིབ་པ་ལྔ།	sgrib pa lnga	五蓋
18.	སྟོབས་དྲུག	stobs drug	六力
19.	རྒྱུ་དྲུག	rgyu drug	六因
20.	ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་དྲུག	pha rol tu phyin pa drug	六波羅蜜多

21.	རྒྱན་དྲུག།	rgyan drug	六莊嚴
22.	རྗེས་སུ་དྲན་པ་དྲུག།	rjes su dran pa drug	六隨念
23.	འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག།	'gro ba rigs drug	六趣
24.	འཕགས་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱད།	'phags lam yan lag brgyad	八聖道支
25.	སྡུག་བསྔལ་བརྒྱད།	sdug bsngal brgyad	八苦
26.	སྟོང་ཉིད་བཅོ་བརྒྱད།	stong nyid bco brgyad	十八空
27.	ཁམས་བཅོ་བརྒྱད།	khams bco brgyad	十八界
28.	བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན།	byang phyogs so bdun	三十七菩提分法
29.	སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས།	skyes bu chen po'i mtshan sum cu rtsa gnyis	三十二大士相

附錄一 藏字之筆順

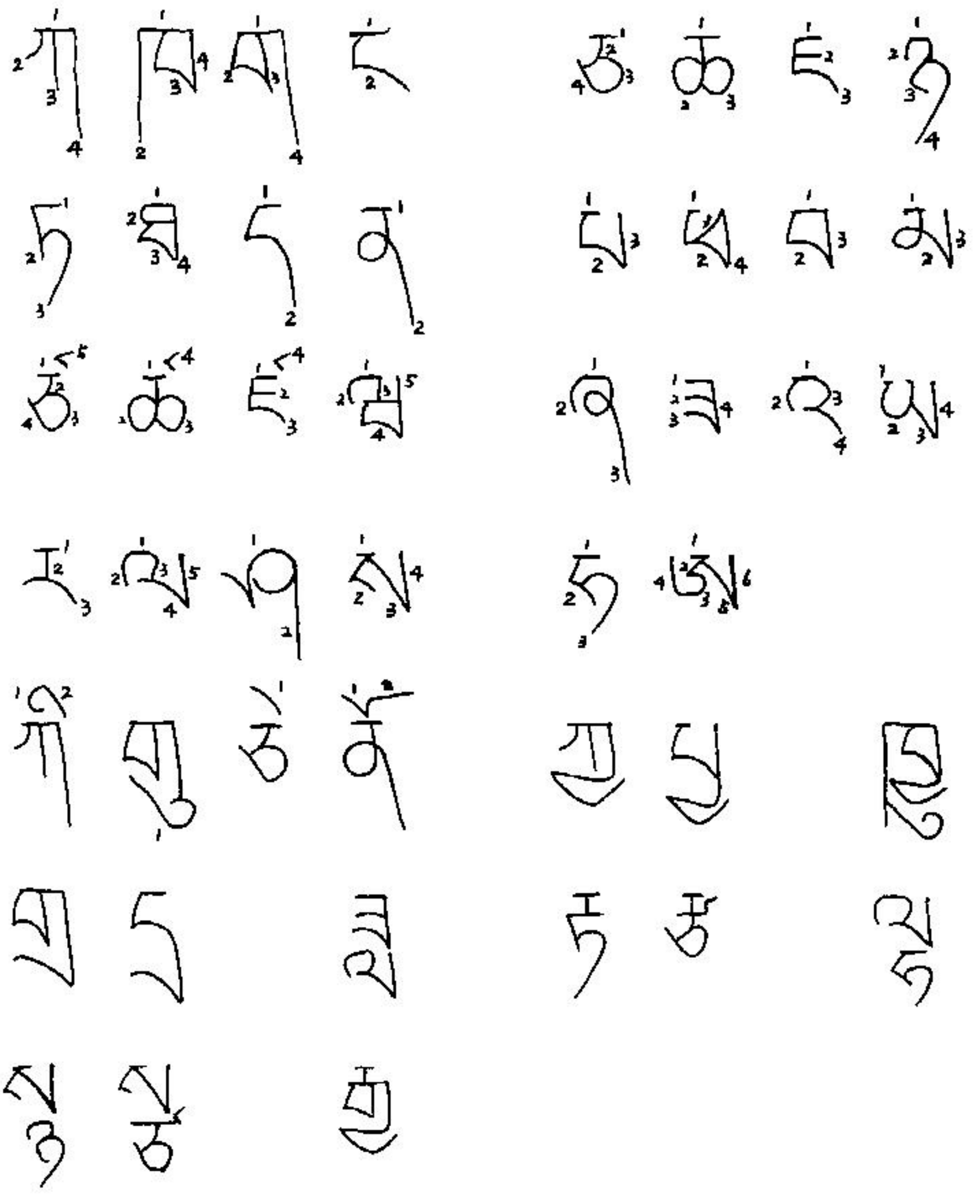

另有更繁之寫法，此處為省略之寫法。

附錄二 藏字之羅馬對音

第一種對音(配合梵文)為：

ka	kha	ga	ṅg	/	ca	cha	ja	ña	/
ta	tha	da	na	/	pa	pha	ba	ma	/
tsa	tsha	dza	wa	/	zha	za	ḥa	ya	/
ra	la	śa	sa	/	ha	a			

第二種對音(便於英文打字)為：

ka	kha	ga	nga	/	ca	cha	ja	nya	/
ta	tha	da	na	/	pa	pha	ba	ma	/
tsa	tsha	dza	wa	/	zha	za	'a	ya	/
ra	la	sha	sa	/	ha	a			

本書採取第二種對音(便於英文打字)。

附錄三 梵字與藏字對照表

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	ॠ
ཨ	ཨཱ	ཨི	ཨཱི	ཨུ	ཨཱུ	རྀ	རཱྀ
a	ā	i	ī	u	ū	ṛ	ṛī

ऌ	ॡ	ए	ऐ	ओ	औ	अं	अः
ལྀ	ལཱྀ	ཨེ	ཨཻ	ཨོ	ཨཽ	ཨཾ	ཨཿ
ḷ	lī	e	ai	o	au	am	aḥ

क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	झ	ञ
ཀ	ཁ	ག	གྷ	ང	ཙ	ཚ	ཛ	ཛྷ	ཉ
ka	kha	ga	gha	nga /	ca	cha	ja	jha	nya

ट	ठ	ड	ढ	ण	त	थ	द	ध	न
ཊ	ཋ	ཌ	ཌྷ	ཎ	ཏ	ཐ	ད	དྷ	ན
ṭa	ṭha	ḍa	ḍha	ṇa /	ta	tha	da	dha	na

प	फ	ब	भ	म	य	र	ल	व
པ	ཕ	བ	བྷ	མ	ཡ	ར	ལ	ཝ
pa	pha	ba	bha	ma /	ya	ra	la	wa

श	ष	स	ह	क्ष
ཤ	ཥ	ས	ཧ	ཀྵ
śa	ṣa	sa	ha	/ kṣa

此中有六個反體字

ट	ठ	ड	ण	ष	क्ष
ཊ	ཋ	ཌ	ཎ	ཥ	ཀྵ
ṭa	ṭha	ḍa	ḍha	ṣa	kṣa

附錄四 藏文心經

རྒྱ་གར་སྐད་དུ། བྷ་ག་བ་ཏི་ པྲཛྙཱ་པ་ར་མི་ཏཱ་ཧྲི་ད་ཡ།

〔梵云：薄伽梵蒂般若波羅蜜多些達亞〕

བོད་སྐད་དུ། བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྙིང་པོ།

〔藏云：薄伽梵母〕《般若波羅蜜多心經》

སངས་རྒྱས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

〔敬禮一切佛菩薩〕

འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པའི་དུས་གཅིག་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ན་བྱ་རྒོད་ཕུང་པོའི་རི་ལ་དགེ་སློང་གི་དགེ་འདུན་ཆེན་པོ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་ཆེན་པོ་དང་ཐབས་ཅིག་ཏུ་བཞུགས་ཏེ། དེའི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཟབ་མོ་སྣང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་ཞུགས་སོ།།

如是我聞：一時薄伽梵住王舍城鷲峰山中，與大苾芻眾，及諸菩薩摩訶薩俱。爾時世尊等入甚深明了三摩地法之異門。

ཡང་དེའི་ཚེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཟབ་མོ་སྤྱོད་པར་རྣམ་པར་བལྟ་ཞིང་། ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དེ་དག་ལ་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པར་རྣམ་པར་བལྟའོ།།

復於爾時，觀自在菩薩摩訶薩，行深般若波羅蜜多時，觀察照見五蘊體性，悉皆是空。

དེ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཤཱ་ར་དྭ་ཏིའི་བུས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ།།

時具壽舍利子，承佛威力，白聖者觀自在菩薩摩訶薩曰：

རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་ལ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཟབ་མོའི་སྤྱོད་པ་སྤྱད་པར་འདོད་པ་དེས་ཇི་ལྟར་བསླབ་པར་བྱ། དེ་སྐད་ཅེས་སྨྲས་པ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་

ཆེན་པོ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་གིས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཤཱ་རིའི་བུ་ལ་འདི་སྐད་

ཅེས་སྨྲས་སོ། །

若善男子，欲修行甚深般若波羅蜜多者，復當云何修學？作是語已，觀自在菩薩摩訶薩答具壽舍利子言：

ཤཱ་རིའི་བུ། རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་ལ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཟབ་མོའི་སྤྱོད་

པ་སྤྱད་པར་འདོད་པ་དེས་འདི་ལྟར་རྣམ་པར་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དེ་དག་ཀྱང་ངོ་བོ་ཉིད་

ཀྱིས་སྟོང་པར་རྣམ་པར་རྗེས་སུ་བལྟའོ། །

若善男子及善女人，欲修行甚深般若波羅蜜多者，彼應如是觀察：五蘊體性皆空。

གཟུགས་སྟོང་པའོ། །

色即是空。

སྟོང་པ་ཉིད་གཟུགས་སོ། །

空即是色。

གཟུགས་ལས་སྟོང་པ་ཉིད་གཞན་མ་ཡིན། སྟོང་པ་ཉིད་ལས་གཟུགས་གཞན་མ་ཡིན་ནོ། །

色不異空，空不異色。

དེ་བཞིན་དུ་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་རྣམས་དང་།རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་སྟོང་པའོ། །

如是受、想、行、識，亦復皆空。

ཤཱ་རིའི་བུ། དེ་ལྟ་བས་ན། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་དེ། མཚན་ཉིད་མེད་པ། མ་སྐྱེས་པ། མ་འགག་

པ། དྲི་མ་མེད་པ། དྲི་མ་དང་བྲལ་བ་མེད་པ། བྲི་བ་མེད་པ། གང་བ་མེད་པའོ། །

是故舍利子！一切法空性，無相、無生、無滅、無垢、離垢、無減、無增。

ཤཱ་རིའི་བུ། དེ་ལྟ་བས་ན་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་གཟུགས་མེད། ཚོར་བ་མེད། འདུ་ཤེས་མེད། འདུ་བྱེད་རྣམས་

མེད། རྣམ་པར་ཤེས་པ་མེད། མིག་མེད། རྣ་བ་མེད། སྣ་མེད། ལྕེ་མེད། ལུས་མེད། ཡིད་མེད།

གཟུགས་མེད། སྒྲ་མེད། དྲི་མེད། རོ་མེད། རེག་བྱ་མེད། ཆོས་མེད་དོ། །

舍利子！是故，爾時空性之中，無色、無受、無想、無行，亦無有識，無眼、無耳、無鼻、無舌、無身、無意，無色、無聲、無香、無味、無觸、無法。

མིག་གི་ཁམས་མེད་ཅིང་། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་མེད་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་ཁམས་མེད་ཅིང་།

ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ཀྱི་བར་དུ་ཡང་མེད་དོ།།

無眼界、〔無眼識界〕，乃至〔無意界、〕無意識界。

མ་རིག་པ་མེད་ཅིང་། མ་རིག་པ་ཟད་པ་མེད་པ་ནས་རྒ་ཤི་མེད་ཅིང་། རྒ་ཤི་ཟད་པའི་བར་དུ་ཡང་

མེད་དོ།།

無無明，亦無無明盡，乃至無老死，亦無老死盡。

སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། ཀུན་འབྱུང་བ་དང་། འགོག་པ་དང་། ལམ་མེད། ཡེ་ཤེས་མེད། ཐོབ་པ་མེད།

མ་ཐོབ་པ་ཡང་མེད་དོ།།

無苦、集、滅、道，無智、無得，亦無不得。

ཤཱ་རིའི་བུ། དེ་ལྟ་བས་ན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཐོབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་ཀྱི་

ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གནས་ཏེ། སེམས་ལ་སྒྲིབ་པ་མེད་པས་འཇིགས་པ་མེད་དེ།

ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལས་ཤིན་ཏུ་འདས་ནས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་མཐར་ཕྱིན་ཏོ།།

是故舍利子！以無所得故，諸菩薩眾，依止般若波羅蜜多，心無障礙，無有恐怖，超過顛倒，究竟涅槃。

དུས་གསུམ་དུ་རྣམ་པར་བཞུགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་

བརྟེན་ཏེ། བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་སོ།།

三世一切諸佛，亦皆依般若波羅蜜多故，證得無上正等菩提。

དེ་ལྟ་བས་ན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྔགས། རིག་པ་ཆེན་པོའི་སྔགས། བླ་ན་མེད་པའི་

སྔགས། མི་མཉམ་པ་དང་མཉམ་པའི་སྔགས། སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སྔགས།

མི་རྫུན་པས་ན། བདེན་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྔགས་སྨྲས་པ།

ཏདྱ་ཐཱ།

舍利子！是故當知般若波羅蜜多大密咒者，是大明咒、是無上咒、是無等等咒，能除一切諸苦之咒，真實無倒，故知般若波羅蜜多，是祕密咒。即說般若波羅蜜

多咒曰：

ག་ཏེ་ག་ཏེ། པ་ར་ག་ཏེ། པ་ར་སཾ་ག་ཏེ།བོ་དྷི་སྭཱ་ཧཱ།

峨帝峨帝，波囉峨帝，波囉僧峨帝，菩提莎訶。

ཤཱ་རིའི་བུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཟབ་མོ་ལ་དེ་ལྟར་བསླབ་པར་བྱའོ། །

舍利子！菩薩摩訶薩，應如是修學甚深般若波羅蜜多。

དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་ལས་བཞེངས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ལ་ལེགས་སོ། །ཞེས་བྱ་བ་བྱིན་ནས་ལེགས་སོ། །ལེགས་སོ། །རིགས་ཀྱི་བུ། དེ་དེ་བཞིན་ནོ། །དེ་དེ་བཞིན་ཏེ། ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་བསྟན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཟབ་མོ་ལ་སྤྱད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱང་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ། །

爾時世尊從彼定起，告聖者觀自在菩薩摩訶薩曰：善哉！善哉！善男子，如是！如是！如汝所說，彼當如是修學般若波羅蜜多，一切如來亦當隨喜。

བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ནས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཤཱ་རིའི་བུ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་དང་།ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པའི་འཁོར་དེ་དག་ལྷ་དང་། མི་དང་། ལྷ་མ་ཡིན་དང་། དྲི་ཟར་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཡི་རང་སྟེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལ་མངོན་པར་བསྟོད་དོ། །

時薄伽梵說是語已，具壽舍利子、聖者觀自在菩薩摩訶薩、一切世間天、人、阿蘇羅、乾闥婆等，聞佛所說，皆大歡喜，信受奉行。

བཅོམ་ལྡན་འདས་མ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་སྙིང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་རྫོགས་སོ། །

〔大乘經薄伽梵母〕《般若波羅蜜多心經》〔完滿〕

རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་བི་མ་ལ་མི་ཏྲ་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་དགེ་སློང་རིན་ཆེན་སྡེས་བསྒྱུར་ཅིང་།

ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་དགེ་སློང་དང་། ནམ་མཁའ་ལ་སོགས་པས་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ།།

〔印度親教師<u>毗瑪拉彌渣</u>及翻譯師比丘<u>寶軍</u>所譯，校譯師<u>善慧</u>及<u>虛空</u>等人所抉擇〕

附錄五 無我之分類

	གང་ཟག་གི་བདག་མེད	gang zag gi bdag med	補特伽羅無我
A1	ཡོད་པ	yod pa	有
A2	མེད་པ	med pa	無
A1	ཡོད་པ	yod pa	有
B1	དངོས་པོ	dngos po	實事
	[མི་རྟག་པ]	[mi rtag pa]	[無常]
B2	རྟག་པ	rtag pa	常
B1	དངོས་པོ	dngos po	實事
	[མི་རྟག་པ]	[mi rtag pa]	[無常]
C1	གཟུགས [ཕུང]	gzugs [phung]	色[蘊]
	[བེམ་པོ]	[bem po]	[物質]
C2	ཤེས་པ	shes pa	知
C3	ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད	ldan min 'du byed	心不相應行
C1	གཟུགས [ཕུང]	gzugs [phung]	色[蘊]
D1	ཕྱིའི་གཟུགས	phyi'i gzugs	外色
D2	ནང་གི་གཟུགས	nang gi gzugs	內色
D3	ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས	chos kyi skye mched pa'i gzugs	法處所攝色
D1	ཕྱིའི་གཟུགས	phyi'i gzugs	外色
E1	གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད	gzugs kyi skye mched	色處
E2	སྒྲའི་སྐྱེ་མཆེད	sgra'i skye mched	聲處
E3	དྲིའི་སྐྱེ་མཆེད	dri'i skye mched	香處
E4	རོའི་སྐྱེ་མཆེད	ro'i skye mched	味處
E5	རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད	reg bya'i skye mched	觸處
E1	གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད	gzugs kyi skye mched	色處
	[བསྟང་ཡོད་ཐོགས་བཅས་ཀྱི་གཟུགས]	[bstang yod thogs bcas kyi gzugs]	[有見有對色]
F1	དབྱིབས	dbyibs	形色

F2	ཁ་དོག	kha dog	顯色
F1	དབྱིབས་གཟུགས་བརྒྱད་པོ	dbyibs gzugs brgyad po	八種形色
1	རིང་པོ	ring po	長
2	ཐུང་བ	thung ba	短
3	མཐོ་བ	mtho ba	高
4	དམའ་བ	dma' ba	下
5	ལྷམ་པ	lham pa	方
6	ཟླུམ་པོ	zlum po	圓
7	ཕྱ་ལེ་བ	phya le ba	正
8	ཕྱ་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ	phya le ba ma yin pa	不正
F2	ཁ་དོག	kha dog	顯色
G1	རྩ་བའི་ཁ་དོག	rtsa ba'i kha dog	根本色[本顯色]
G2	ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག	yan lag gi kha dog	支分色[差別色]
G1	རྩ་བའི་ཁ་དོག་བཞི	rtsa ba'i kha dog bzhi	四根本色
1	སྔོ	sngo	青
2	སེར	ser	黃
3	དཀར	dkar	白
4	དམར	dmar	紅 [赤]
G2	ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་བརྒྱད	yan lag gi kha dog brgyad	八支分色
1	སྤྲིན	sprin	雲
2	དུ་བ	du ba	煙
3	རྡུལ	rdul	塵
4	ཀུག་སྣ	kug sna	霧
5	སྣང་བ	snang ba	明
a	ཟླ་བའི་འོད	zla ba'i 'od	月光
b	སྐར་མའི་འོད	skar ma'i 'od	星光
c	སྨན་གྱི་འོད	sman gyi 'od	藥光
d	ནོར་བུའི་འོད	nor bu'i 'od	珠光
6	མུན་པ	mun pa	暗
7	གྲིབ་མ	grib ma	影

8	ཉི་མའི་འོད་ཟེར	nyi ma'i 'od zer	日光
E2	སྒྲའི་སྐྱེ་མཆེད	sgra'i skye mched	聲處
F1	ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྒྱུར་བྱས་པའི་སྒྲ	zin pa'i 'byung ba chen po rgyur byas pa'i sgra	有執受大種為音聲
F2	མ་ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྒྱུར་བྱས་པ	ma zin pa'i 'byung ba chen po rgyur byas pa	無執受大種為音聲
F1	ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྒྱུར་བྱས་པའི་སྒྲ	zin pa'i 'byung ba chen po rgyur byas pa'i sgra	有執受大種為音聲
G1	སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ	sems can du ston pa	有情名
1	སྙན	snyan	可意
2	མི་སྙན	mi snyan	不可意
G2	སྨེས་ཅན་དུ་མི་སྟོན་པ	smes can du mi ston pa	非有情名
1	སྙན	snyan	可意
2	མི་སྙན	mi snyan	不可意
F2	མ་ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྒྱུར་བྱས་པ	ma zin pa'i 'byung ba chen po rgyur byas pa	無執受大種為音聲
G1	སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ	sems can du ston pa	有情名
1	སྙན	snyan	可意
2	མི་སྙན	mi snyan	不可意
G2	སྨེས་ཅན་དུ་མི་སྟོན་པ	smes can du mi ston pa	非有情名
1	སྙན	snyan	可意
2	མི་སྙན	mi snyan	不可意
E3	དྲིའི་སྐྱེ་མཆེད	dri'i skye mched	香處
F1	ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་དྲི	lhan skyes kyi dri	俱生香
1	དྲི་ཞིམ་པ	dri zhim pa	好香
2	དྲི་མི་ཞིམ་པ	dri mi zhim pa	惡香
F2	སྦྱར་བྱུང་གི་དྲི	sbyar byung gi dri	和合香
1	དྲི་ཞིམ་པ	dri zhim pa	好香
2	དྲི་མི་ཞིམ་པ	dri mi zhim pa	惡香

E3'	དྲི	dri	香處
F1'	དྲི་ཞིམ་པ	dri zhim pa	好香
1'	ཤས་མི་ཆེ་བའི་མཉམ་པའི་དྲི	shas mi che ba'i mnyam pa'i dri	平等香
2'	ཤས་ཆེ་བའི་མི་མཉམ་པའི་དྲི	shas che ba'i mi mnyam pa'i dri	不平等香
F2'	དྲི་ང་བ	dri nga ba	惡香
1'	ཤས་མི་ཆེ་བའི་མཉམ་པའི་དྲི	shas mi che ba'i mnyam pa'i dri	平等香
2'	ཤས་ཆེ་བའི་མི་མཉམ་པའི་དྲི	shas che ba'i mi mnyam pa'i dri	不平等香
E4	རོའི་སྐྱེ་མཆེད	ro'i skye mched	味處
1	ཁྭ་བ	khwa ba	苦味
2	སྐྱུར་པ	skyur pa	酸味
3	མངར་བ	mngar ba	甘味
4	ཚ་བ	tsha ba	辛味
5	ལན་ཚ་བ	lan tsha ba	鹹味
6	བསྐ་བ	bska ba	淡味
E5	རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད	reg bya'i skye mched	觸處
F1	འབྱུང་བ་བཞི	'byung ba bzhi	四大種
1	ས	sa	地
2	ཆུ	chu	水
3	མེ	me	火
4	རླུང	rlung	風
F2	འབྱུང་འགྱུར་གྱི་རེག་བྱ	'byung gyur gyi reg bya	大種所造觸
1	འཇམ་པ	'jam pa	滑
2	རྩུབ་པ	rtsub pa	澀
3	ལྕི་བ	lci ba	重
4	གྲང་བ	grang ba	冷
5	བཀྲེས་པ	bkres pa	餓
6	སྐོམ་པ	skom pa	渴
7	ཡང་བ	yang ba	輕

D2	ནང་གི་གཟུགས	nang gi gzugs	內色
E1	མིག་གི་དབང་པོ	mig gi dbang po	眼根
1	རྟེན་བཅས་ཀྱི་མིག་དབང	rten bcas kyi mig dbang	有依眼根
2	དེ་མཚུང་ཀྱི་མིག་དབང	de mtshung kyi mig	相似眼根
E2	རྣ་བའི་དབང་པོ	rna ba'i dbang po	耳根
1	རྟེན་བཅས་ཀྱི་རྣ་བའི་དབང་པོ	rten bcas kyi rna ba'i	有依耳根
2	དེ་མཚུང་ཀྱི་རྣ་བའི་དབང་པོ	de mtshung kyi rna ba'i	相似耳根
E3	སྣའི་དབང་པོ	sna'i dbang po	鼻根
1	རྟེན་བཅས་ཀྱི་སྣ་དབང	rten bcas kyi sna dbang	有依鼻根
2	དེ་མཚུང་ཀྱི་སྣ་དབང	de mtshung kyi sna	相似鼻根
E4	ལྕེའི་དབང་པོ	lce'i dbang po	舌根
1	རྟེན་བཅས་ཀྱི་ལྕེ་དབང	rten bcas kyi lce dbang	有依舌根
2	དེ་མཚུང་ཀྱི་ལྕེ་དབང	de mtshung kyi lce dbang	相似舌根
E5	ལུས་ཀྱི་དབང་པོ	lus kyi dbang po	身根
1	རྟེན་བཅས་ཀྱི་ལུས་དབང	rten bcas kyi lus dbang	有依身根
2	དེ་མཚུང་ཀྱི་ལུས་དབང	de mtshung kyi lus dbang	相似身根
D3	ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས	chos kyi skye mched pa'i gzugs	法處所攝色
	[བསྟན་མེད་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གཟུགས]	[bstan med thogs med kyi gzugs]	無見無對色
1	བསྡུ་བ་ལས་གྱུར་བ	bsdu ba las gyur ba	極略色
2	མངོན་པར་སྐབས་ཡོད་པ	mngon par skabs yod pa	極迥色
3	ཡང་དག་པར	yang dag par	受所引色
	བླངས་པ་ལས་གྱུར་བ	blangs pa las gyur ba	[無表色]
4	ཀུན་བཏགས་པ	kun btags pa	遍計所起色
5	དབང་འབྱོར་བ	dbang 'byor ba	定自在所生色
C2	ཤེས་པ	shes pa	知
D1	རྣམ་ཤེས [སེམས]	rnam shes [sems]	識 [心]
D2	སེམས་བྱུང	sems byung	心所
D1	རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དྲུག	rnam shes tshogs drug	六識
1	མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	mig gi rnam par shes pa	眼識

2	རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	rna ba'i rnam par shes pa	耳識
3	སྣའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	sna'i rnam par shes pa	鼻識
4	ལྕེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	lce'i rnam par shes pa	舌識
5	ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	lus kyi rnam par shes pa	身識
6	ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	yid kyi rnam par shes pa	意識
D2	སེམས་བྱུང་ང་ལྔ	sems byung nga lnga	五十五心所有法
E1	ཀུན་འགྲོ་ལྔ	kun 'gro lnga	五遍行
E2	ཡུལ་ངེས་ལྔ	yul nges lnga	五別境
E3	དགེ་བ་བཅུ་གཅིག	dge ba bcu gcig	十一善
E4	རྩ་ཉོན་བཅུ	rtsa nyon bcu	十根本煩惱
E5	ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ	nye nyon nyi shu	二十隨煩惱
E6	གཞན་འགྱུར་བཞི	gzhan 'gyur bzhi	四不定
E1	ཀུན་འགྲོ་ལྔ	kun 'gro lnga	五遍行
1	རེག་པ	reg pa	觸
2	ཡིད་ལ་བྱེད་པ	yid la byed pa	作意
3	ཚོར་བ	tshor ba	受
4	འདུ་ཤེས	'du shes	想
5	སེམས་པ	sems pa	思
E2	ཡུལ་ངེས་ལྔ	yul nges lnga	五別境
1	འདུན་པ	'dun pa	欲
2	མོས་པ	mos pa	勝解
3	དྲན་པ	dran pa	念
4	ཏིང་ངེ་འཛིན	ting nge 'dzin	三摩地［定］
5	ཤེས་རབ	shes rab	慧
E3	དགེ་བ་བཅུ་གཅིག	dge ba bcu gcig	十一善
1	དད་པ	dad pa	信
2	ངོ་ཚ་ཤེས་པ	ngo tsha shes pa	慚
3	ཁྲེལ་ཡོད་པ	khrel yod pa	愧
4	མ་ཆགས་པ	ma chags pa	無貪
5	ཞེ་སྡང་མེད་པ	zhe sdang med pa	無瞋

6	གཏི་མུག་མེད་པ	gti mug med pa	無癡
7	བརྩོན་འགྲུས	brtson 'grus	勤[精進]
8	ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ	shin tu sbyangs pa	安[輕安]
9	བག་ཡོད་པ	bag yod pa	不放逸
10	བཏང་སྙོམས	btang snyoms	捨
11	རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ	rnam par mi 'tshe ba	不害
E4	རྩ་ཉོན་བཅུ	rtsa nyon bcu	十根本煩惱
1	འདོད་ཆགས	'dod chags	貪
2	ཁོང་ཁྲོ	khong khro	瞋
3	ང་རྒྱལ	nga rgyal	慢
4	མ་རིག་པ	ma rig pa	無明
5	ཐེ་ཚོམ	the tshom	疑
6	འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ	'jig tshogs la lta ba	薩迦耶見 [身見]
7	མཐར་འཛིན་པའི་ལྟ་བ	mthar 'dzin pa'i lta ba	邊執見
8	ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན	lta ba mchog 'dzin	見取
9	ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན	tshul khrims dang brtul zhugs mchog 'dzin	戒禁取
10	ལོག་ལྟ	log lta	邪見
E5	ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ	nye nyon nyi shu	二十隨煩惱
1	ཁྲོ་བ	khro ba	忿
2	འཁོན་འཛིན	'khon 'dzin	恨
3	འཆབ་པ	'chab pa	覆
4	འཚིག་པ	'tshig pa	惱
5	ཕྲག་དོག	phrag dog	嫉
6	སེར་སྣ	ser sna	慳
7	སྒྱུ	sgyu	誑
8	གཡོ	g.yo	諂
9	རྒྱགས་པ	rgyags pa	憍
10	རྣམ་པར་འཚེ་བ	rnam par 'tshe ba	害
11	ངོ་ཚ་མེད་པ	ngo tsha med pa	無慚
12	ཁྲེལ་མེད་པ	khrel med pa	無愧

13	རྨུགས་པ	rmugs pa	惛沉
14	རྒོད་པ	rgod pa	掉舉
15	མ་དད་པ	ma dad pa	不信
16	ལེ་ལོ	le lo	懈怠
17	བག་མེད་པ	bag med pa	放逸
18	བརྗེད་ངེས་པ	brjed nges pa	忘念
19	ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ	shes bzhin ma yin pa	不正知
20	རྣམ་པར་གཡེང་བ	rnam par g.yeng ba	散亂
E6	གཞན་འགྱུར་བཞི	gzhan 'gyur bzhi	四不定
1	གཉིད	gnyid	睡眠
2	འགྱོད་པ	'gyod pa	惡作[悔]
3	རྟོག་པ	rtog pa	尋
4	དཔྱོད་པ	dpyod pa	伺
C3	ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད	ldan min 'du byed	心不相應行
D1	གང་ཟག	gang zag	補特伽羅
D2	གང་ཟག་མ་ཡིན་པའི་ ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད	gang zag ma yin pa'i ldan min 'du byed	非補特伽羅之不相應行
1	འཐོབ་པ	'thob pa	得
2	འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་འཇུག	'du shes med pa'i snyoms 'jug	無想定
3	འགོག་པའི་སྙོམས་འཇུག	'gog pa'i snyoms 'jug	滅盡定
4	འདུ་ཤེས་མེད་པ་བ	'du shes med pa ba	無想異熟
5	སྲོག་གི་དབང་པོ	srog gi dbang po	命根
6	རིགས་འཐུན་པ	rigs 'thun pa	眾同分
7	སྐྱེ་བ	skye ba	生
8	རྒ་བ	rga ba	老
9	གནས་པ	gnas pa	住
10	མི་རྟག་པ	mi rtag pa	無常
11	མིང་གི་ཚོགས	ming gi tshogs	名身

12	ཚིག་གི་ཚོགས	tshig gi tshogs	句身
13	ཡི་གེའི་ཚོགས	yi ge'i tshogs	文身
14	སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་ཉིད	so so skye bo nyid	異生性
15	འཇུག་པ	'jug pa	流轉
16	སོ་སོར་ངེས་པ	so sor nges pa	定異
17	འབྱོར་འགྲེལ	'byor 'grel	相應
18	འགྱོགས་པ	'gyogs pa	勢速
19	གོ་རིམ	go rim	次第
20	དུས	dus	時
21	ཡུལ	yul	方
22	གྲངས	grangs	數
23	ཐོགས་པ	thogs pa	和合
B2	རྟག་པ་	rtag pa	常
	[འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས]	['gus ma byas kyi chos]	無為法
1	ནམ་མཁའ	nam mkha'	虛空
2	སོ་སོར་བརྟགས་འགོག	so sor brtags 'gog	擇滅
3	སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ	so sor brtags min gyi 'gog pa	非擇滅
4	དེ་གསུམ་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས	de gsum gang rung ma yin pa'i 'dus ma byas kyi chos	其他無為法
a	གང་ཟག་གི་བདག་མེད	gang zag gi bdag med	補特伽羅無我
b	གཟུགས་ཀྱི་ལྡོག་པ	gzugs kyi ldog pa	色之返體
c	གཟུགས་མཚོན་བྱ་ཡིན་པ	gzugs mtshon bya yin pa	色是名標
d	གཟུགས་རུང་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ	gzugs rung mtshan nyid yin pa	變壞是義相
e	གཟུགས་དང་གཟུགས་རུང་ཐ་དད་ཡིན་པ	gzugs dang gzugs rung tha dad yin pa	色與變壞是相異
f	ཆོས་དགེ་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད	chos dge ba'i de bzhin nyid	善法真如

g	ཆོས་མི་དགེ་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད	chos mi dge ba'i de bzhin nyid	不善法真如
h	ཆོས་ལུང་མ་བསྟན་རྣམས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད	chos lung ma bstan rnams kyi de bzhin nyid	無記法真如
i	མི་གཡོ་བ	mi g.yo ba	不動
j	འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པ	'du shes dang tshor ba 'gog pa	想受滅
A2	མེད་པ	med pa	無

附錄六 《百法明門論》[漢藏梵英]佛學術語

CHINESE	TIBETAN	SANSKRIT	ENGLISH
百法	ཆོས་བརྒྱ	śatam dharma	100 phenomena
A1 心法	སེམས	citta	mind
A2 心所有法	སེམས་བྱུང	caittasikā dharma	mental factor
A3 色法	གཟུགས	rūpa	form
A4 心不相應行法	ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད	cittaviprayuktasaṃskāra dharma	non-associated compositional factor
A5 無為法	འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས	asaṃskṛtadharma	uncompounded phenomenon
A1 八心法[八識]	རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད	aṣṭa vijñāna	8 consciousnesses
1 眼識	མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	cakṣurvijñāna	eye consciousness
2 耳識	རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	śrotravijñāna	ear consciousness
3 鼻識	སྣའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	ghrāṇavijñāna	nose consciousness
4 舌識	ལྗེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	jihvāvijñāna	tongue consciousness
5 身識	ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	kāyavijñāna	body consciousness
6 意識	ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ	manovijñāna	mental consciousness
7 末那識[意]	ཉོན་ཡིད་རྣམ་པར་ཤེས་པ	kleśavijñāna	afflicted mind; mind afflicted with egoism
8 阿賴耶識[心]	ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས	ālayavijñāna	foundation consciousness; mind-basis-of-all
A2 五十一心所有法	སེམས་བྱུང་ལྔ་བཅུ་རྩ་གཅིག	eka-pañcāśat caittasikā dharma	51 mental factors
B1 五遍行	ཀུན་འགྲོ་ལྔ	pañca sarvatraga	5 omnipresent mental factors
B2 五別境	ཡུལ་ངེས་ལྔ	pañca viniyata	5 determining mental factors
B3 十一善	དགེ་བ་བཅུ་གཅིག	ekādaśa kuśala	11 virtuous mental factors
B4 六根本煩惱	རྩ་ཉོན་དྲུག	ṣaṭ mūlakleśa	6 root afflictions
B5 二十隨煩惱	ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ	viṃśati upakleśa	20 secondary afflictions
B6 四不定	གཞན་འགྱུར་བཞི	catvāri aniyata	4 changeable mental factors
B1 五遍行	ཀུན་འགྲོ་ལྔ	pañca sarvatraga	5 omnipresent mental factors
1 作意	ཡིད་ལ་བྱེད་པ	manaskāra	mental engagement
2 觸	རེག་པ	sparśa	contact
3 受	ཚོར་བ	vedanā	feeling
4 想	འདུ་ཤེས	saṃjñā	discrimination
5 思	སེམས་པ	cetanā	intention
B2 五別境	ཡུལ་ངེས་ལྔ	pañca viniyata	5 determining mental factors

1 欲	འདུན་པ	chanda	aspiration
2 勝解	མོས་པ	adhimokṣa	belief
3 念	དྲན་པ	smṛti	mindfulness
4 三摩地［定］	ཏིང་ངེ་འཛིན	samādhi	stabilization
5 慧	ཤེས་རབ	prajñā	knowledge
B3 十一善	དགེ་བ་བཅུ་གཅིག	ekādaśa kuśala	11 virtuous mental factors
1 信	དད་པ	śraddhā	faith
2 精進	བརྩོན་འགྲུས	vīrya	effort
3 慚	ངོ་ཚ་ཤེས་པ	hrī	shame
4 愧	ཁྲེལ་ཡོད་པ	apatrāpya	embarrassment
5 無貪	མ་ཆགས་པ	alobha	non-attachment
6 無瞋	ཞེ་སྡང་མེད་པ	adveṣa	non-hatred
7 無癡	གཏི་མུག་མེད་པ	amoha	non-ignorance
8 輕安	ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་པ	prasrabdhi	pliancy
9 不放逸	བག་ཡོད་པ	apramāda	conscientiousness
10 行捨	བཏང་སྙོམས	upekṣā	equanimity
11 不害	རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ	avihiṃsā	non-harmfulness
B4 六煩惱	རྩ་ཉོན་དྲུག	ṣaḍ mūlakleśa	6 root afflictions
1 貪	འདོད་ཆགས	rāga	desire
2 瞋	ཁོང་ཁྲོ	pratigha	anger
3 慢	ང་རྒྱལ	māna	pride
4 無明	མ་རིག་པ	avidyā	ignorance
5 疑	ཐེ་ཚོམ	vicikitsā	doubt
6 不正見	ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན	dṛṣṭi	afflicted view
B5 二十隨煩惱	ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ	viṃśati upakleśa	20 secondary afflictions
1 忿	ཁྲོ་བ	krodha	belligerence
2 恨	འཁོན་འཛིན	upanāha	resentment
3 惱	འཚིག་པ	pradāśā	spite
4 覆	འཆབ་པ	mrakṣa	concealment
5 誑	སྒྱུ	māyā	deceit
6 諂	གཡོ	śāṭhya	dissimulation
7 憍	རྒྱགས་པ	mada	haughtiness
8 害	རྣམ་པར་འཚེ་བ	vihiṃsā	harmfulness
9 嫉	ཕྲག་དོག	irṣyā	jealousy
10 慳	སེར་སྣ	mātsarya	miserliness
11 無慚	ངོ་ཚ་མེད་པ	āhrīkya	non-shame
12 無愧	ཁྲེལ་མེད་པ	anapatrāpya	non-embarrassment

13 不信	མ་དད་པ	āśraddhya	non-faith
14 懈怠	ལེ་ལོ	kausīdya	laziness
15 放逸	བག་མེད་པ	pramāda	non-conscientiousness
16 惛沉	རྨུགས་པ	styāna	lethargy
17 掉舉	རྒོད་པ	auddhatya	excitement
18 失念	བརྗེད་ངེས་པ	muṣitasmṛtitā	forgetfulness
19 不正知	ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ	asaṃprajanya	non-introspection
20 散亂	རྣམ་པར་གཡེང་བ	vikṣepa	distraction
B6 四不定	གཞན་འགྱུར་བཞི	catur aniyata	4 changeable mental factors
1 睡眠	གཉིད	middha	sleep
2 惡作	འགྱོད་པ	kaukṛtya	regret
3 尋	རྟོག་པ	vitarka	investigation
4 伺	དཔྱོད་པ	vicāra	analysis
A3 十一色法	གཟུགས་བཅུ་གཅིག	ekādaśa rūpāṇi	11 forms
1 眼根	མིག་གི་དབང་པོ	cakṣurindriya	eye sense
2 耳根	རྣ་བའི་དབང་པོ	śrotrendriya	ear sense
3 鼻根	སྣའི་དབང་པོ	ghrāṇendriya	nose sense
4 舌根	ལྗེའི་དབང་པོ	jihvendriya	tongue sense
5 身根	ལུས་ཀྱི་དབང་པོ	kāyendriya	body sense
6 色	གཟུགས	rūpa	visible form
7 聲	སྒྲ	śabda	sound
8 香	དྲི	gandha	odor
9 味	རོ	rasa	taste
10 觸	རེག་བྱ	spraṣṭavya	tangible object
11 法處所攝色	ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས	dharmāyatanarūpa	form for the mental consciousness
A4 二十四心不相應行法	ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཉེར་བཞི	caturviṃśati cittaviprayuktasaṃskāra dharma	24 non-associated compositional factors
1 得	འཐོབ་པ	prāpti	acquisition
2 命根	སྲོག་གི་དབང་པོ	jīvitendriya	life faculty
3 眾同分	རིགས་འཐུན་པ	nikāyasabhāgata	similarity of type
4 異生性	སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་ཉིད	pṛthagjanatva	state of an ordinary being
5 無想定	འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་འཇུག	asaṃjñisamāpatti	absorption without discrimination
6 滅盡定	འགོག་པའི་སྙོམས་འཇུག	nirodhasamāpatti	absorption of cessation
7 無想報	འདུ་ཤེས་མེད་པ་པ	āsaṃjñika	one having no discrimination
8 名身	མིང་གི་ཚོགས	nāmakāya	group of stems
9 句身	ཚིག་གི་ཚོགས	padakāya	group of words

10 文身	ཡི་གེའི་ཚོགས	vyañjanakāya	group of letters
11 生	སྐྱེ་བ	jāti	birth
12 老	རྒ་བ	jarā	aging
13 住	གནས་པ	sthiti	duration
14 無常	མི་རྟག་པ	anityatā	impermanence
15 流轉	འཇུག་པ	pravṛtti	continuity
16 定異	སོ་སོར་ངེས་པ	pratiniyama	distinction
17 相應	འབྱོར་འབྲེལ	yoga	relatedness
18 勢速	འགྱོགས་པ	jāva	rapidity
19 次第	གོ་རིམ	anukrama	order
20 方	ཡུལ	deśa	area
21 時	དུས	kāla	time
22 數	གྲངས	saṃkhyā	number
23 和合性	སྦྱོད་པ་མཐུན་པའི་ཚོགས; འདུ་བ	sāmagrī	collection of same kind; composition
24 不和合性	སྦྱོད་པ་མི་མཐུན་པའི་ཚོགས; འདུ་བ་མིན་པ	asāmagrī	collection of different kind; non-composition
A5 六無為法	འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་དྲུག	ṣaḍ asaṃskṛtādharma	6 uncompounded phenomena
1 虛空	ནམ་མཁའ	ākāśa	space
2 擇滅	སོ་སོར་བརྟགས་འགོག	pratisaṃkhyānirodha	analytical cessation
3 非擇滅	སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ	apratisaṃkhyānirodha	non-analytical cessation
4 不動無為	མི་གཡོ་བའི་འདུས་མ་བྱས	āniñjya	state of being unmoved by pleasure or pain
5 想受滅無為	འདུ་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་ པའི་འདུས་མ་བྱས	saṃjñāvedayitanirodha	state without discrimination and feeling
6 真如	དེ་བཞིན་ཉིད	tathatā	suchness

《藏文拼音教材》（配合佛學術語）

編著：林崇安教授
出版：[桃園縣]中壢市內觀教育基金會
助印郵撥：19155446 財團法人內觀教育基金會
通訊：320 中壢郵政 9－110 信箱。或：
　　　桃園縣大溪鎮頭寮福安里十鄰 12 之 3（大溪內觀教育禪林）
電話和手機：(03)485-2962；0937-126-660
傳真：(03)425－8073
網址：http://www.insights.org.tw
初版：2004，諦聽文化公司。
新版（電子檔）：2008 年 7 月